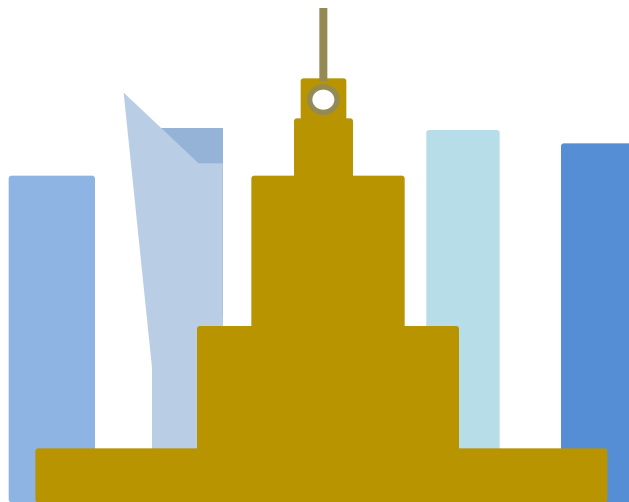

Czy to jest jeszcze ludzka skala?

Warszawskie drapacze chmur
w percepcji społecznej

Bartosz Barański

Tytuł pracy doktorskiej:

Wertykalizm zabudowy miejskiej centrum Warszawy w percepcji społecznej

Jednostka na UW:

**Katedra Geografii Miast i Planowania Przestrzennego
na Wydziale Geografii i Studiów Regionalnych**

Promotor:

dr hab. Mikołaj Madurowicz

Promotorka pomocnicza:

dr Magdalena Fuhrmann

Recenzenci:

- **prof. dr hab. Przemysław Śleszyński, Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania Polskiej Akademii Nauk**
- **prof. dr hab. inż. arch. Piotr Lorens, Wydział Architektury Politechniki Gdańskiej, Architekt Miasta Gdańska**

Termin obrony:

16 listopada 2021 r.

Geografia człowieka

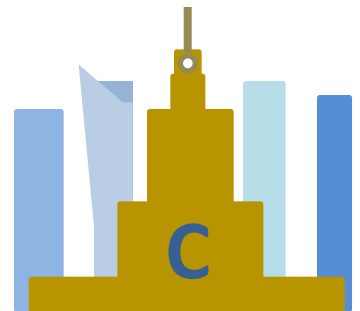
(geografia społeczno-ekonomiczna)

- **geografia miast**
- **geografia humanistyczna**

Cel pracy

**Określenie społecznej percepcji
wertykalizmu zabudowy miejskiej
centrum Warszawy**

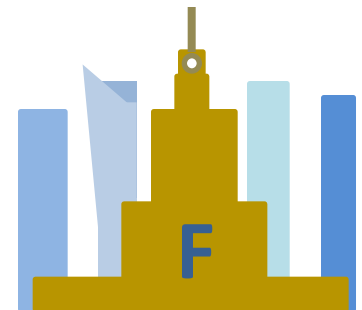

3 filary w pracy

L
O
K
A
L
I
Z
A
C
J
A

F
U
N
K
C
J
O
N
A
L
N
O
Ś
Ć

F
I
Z
J
O
N
O
M
I
A

Hipotezy

H1: Użytkownicy przestrzeni Warszawy mają obojętny stosunek do **lokalizacji** wieżowców w centrum Warszawy

H2: Użytkownicy przestrzeni Warszawy mają pozytywny stosunek do **funkcjonalności** wieżowców w centrum Warszawy

H3: Użytkownicy przestrzeni Warszawy mają negatywny stosunek do **fizjonomii** wieżowców w centrum Warszawy

H4: Częstotliwość kontaktu z wieżowcami wpływa na ich percepcję

Zakres przedmiotowy

wielopiętrowe budynki
mające min. 100 metrów wysokości
(20 drapaczy chmur)

Zakres podmiotowy

użytkownicy przestrzeni Warszawy:

- osoby mieszkające w Warszawie
- osoby niemieszkające w Warszawie,
ale przebywające w niej codziennie lub prawie codziennie
- osoby wizytujące w Warszawie

Zasięg przestrzenny

centrum Warszawy

Zakres czasowy

2019 r.

Pałac Kultury i Nauki	Warsaw Spire	Warsaw Trade Tower	Złota 44	InterContinental	Cosmopolitan	Rondo 1	Q22	Warsaw Financial Center	Centrum LIM
231 m	220 m	208 m	192 m	164 m	160 m	159 m	159 m	144 m	140 m
1955	2016	1999	2016	2003	2014	2006	2016	1999	1989

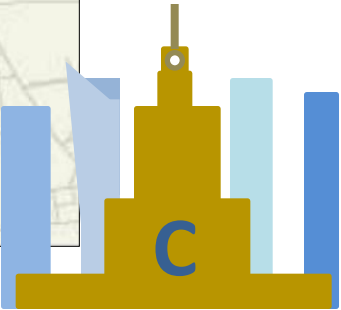
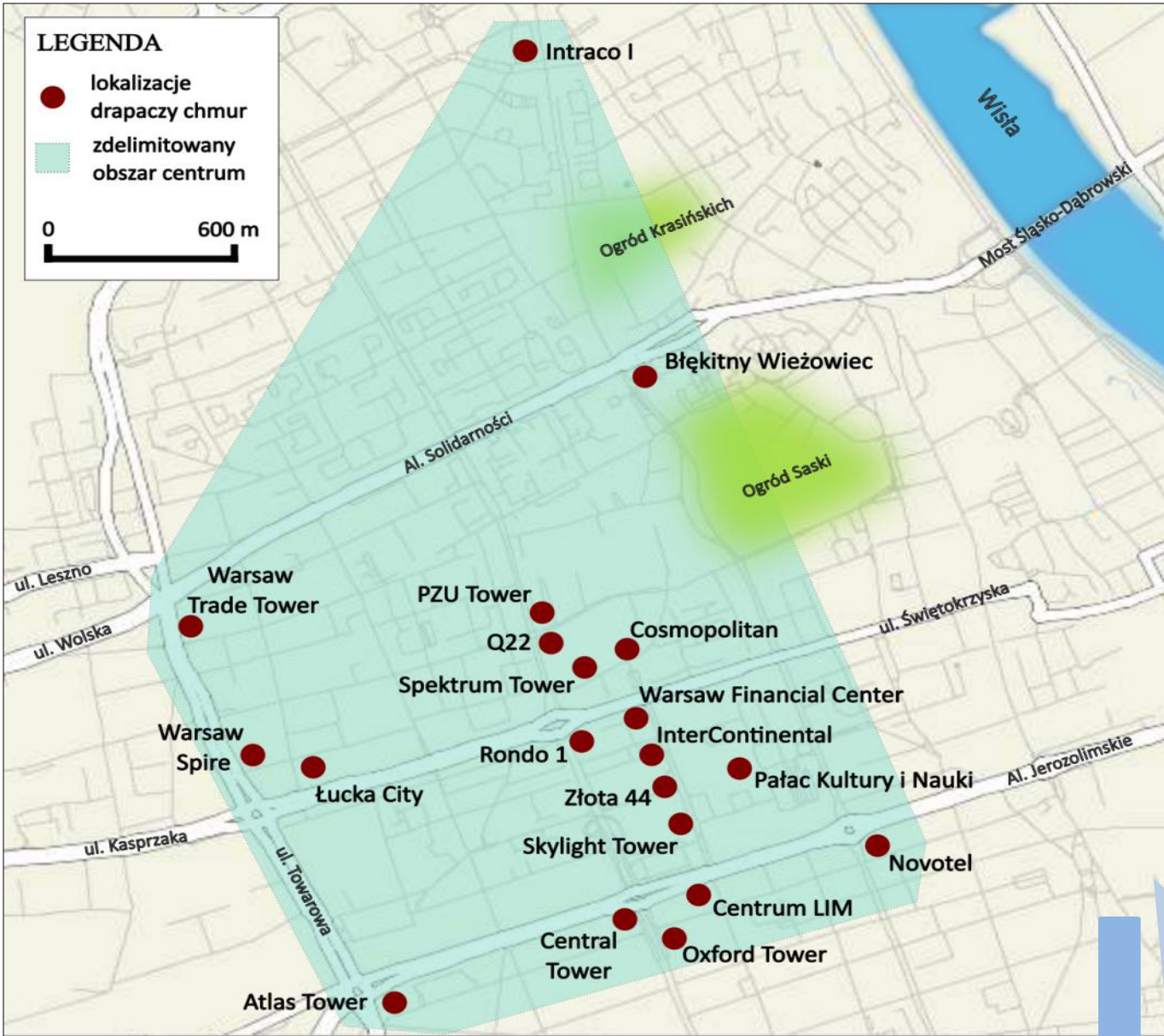

Oxford Tower	Spectrum Tower	Central Tower	Millenium Plaza	Łucka City	Intraco I	Novotel	Skylight Tower	PZU Tower	Blue Tower
139 m	122 m	115 m	112 m	112 m	107 m	106 m	105 m	104 m	100 m
1978	2001	1996	1999	2004	1975	1974	2007	2000	1991

Zakres przedmiotowy

źródło danych: www.emporis.com (14.08.2018)
źródło fotografii: graficzna część wyszukiwarki Google

Centrum Warszawy zdelimitowane wg kryterium fizjonomicznego

Główne narzędzie badawcze

ANKIETY CAWI (*Computer Assisted Web Interview*)

Ankieta I – ogólne opinie nt. wieżowców w centrum Warszawy

N = 865

Mieszkańcy Warszawy: **614**

Mieszkańcy okolic: **115**

„Turyści”: **136**

Ankieta II – ocena poszczególnych wieżowców

N = 523

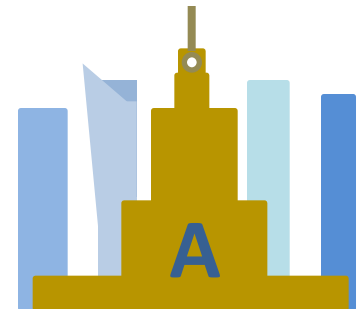
Mieszkańcy Warszawy: **395**

Mieszkańcy okolic: **67**

„Turyści”: **61**

Ankieta III – opinie użytkowników wieżowców

N = 143

Czy lubisz warszawskie wieżowce?

Badanie opinii na temat zabudowy wysokościowej w centrum Warszawy

Portal
GOOGLE FORMS

Szanowni Państwo,

serdecznie zachęcam Państwa do wzięcia udziału w problem badanie zabudowy wysokościowej w Warszawie. Ankieta adresowana jest do wszystkich osób mieszkających w Warszawie (niezależnie od czasu, który spędzają w mieście, niezależnie od miejsca zamieszkania, niezależnie od wieku, niezależnie od wykształcenia, niezależnie od statusu społecznego, niezależnie od koloru skóry, niezależnie od orientacji seksualnej, niezależnie od innych cech). Uprzejmie proszę więc nie rezygnować z wypełnienia ankiety ze względu na ewentualnego braku zainteresowania tematem zabudowy

Który drapacz chmur lubisz najbardziej? Ocena 20 wieżowców w Warszawie

Ocena wieżowców przez ich użytkowników

Szanowni Państwo,

serdecznie zachęcam Państwa do wzięcia udziału w prowadzonym przeze mnie badaniu opinii na temat zabudowy wysokościowej w centralnej części Warszawy.

Niniejsza ankieta adresowana jest wyłącznie do pracowników i mieszkańców 20 warszawskich wieżowców zlokalizowanych w centrum stolicy. Ze względu na to, że przebywacie Państwo w wieżowcach najczęściej, Państwa opinie będą dla mnie szczególnie cenne.

Ankiety wypełnia się dość szybko (do 10 minut), gdyż zawiera tylko kilkanaście pytań, z czego prawie wszystkie to pytania zamknięte. Jeśli zechcą Państwo wziąć udział w badaniu, uprzejmie proszę o zapoznanie się z krótką instrukcją poniżej.

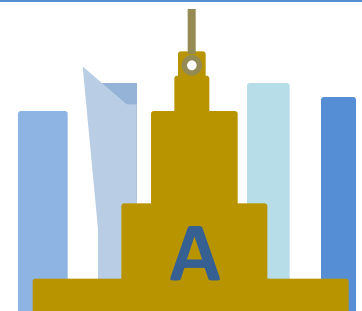
Ankiety przeprowadzam na potrzeby pracy doktorskiej realizowanej na Wydziale Geografii i Studiów Regionalnych UW. Bardzo dziękuję za poświęcony czas i pomoc w realizacji badania.

Z wyrazami szacunku
Bartosz Barański

uczestniczyć w udziału w prowadzonym przeze mnie badaniu opinii na temat zabudowy wysokościowej w Warszawie. Ankieta adresowana jest do wszystkich osób mieszkających w Warszawie (niezależnie od czasu, który spędzają w mieście, niezależnie od miejsca zamieszkania, niezależnie od wieku, niezależnie od wykształcenia, niezależnie od statusu społecznego, niezależnie od koloru skóry, niezależnie od orientacji seksualnej, niezależnie od innych cech). Uprzejmie proszę więc nie rezygnować z wypełnienia ankiety ze względu na ewentualnego braku zainteresowania tematem zabudowy wysokościowej.

Ankieta zawiera tylko 6 pytań (niemal wszystkie zamknięte) i nie zajmie Państwu maksymalnie kilkanaście minut. Przed wypełnieniem ankiety proszę o zapoznanie się z krótką notką informacyjną poniżej.

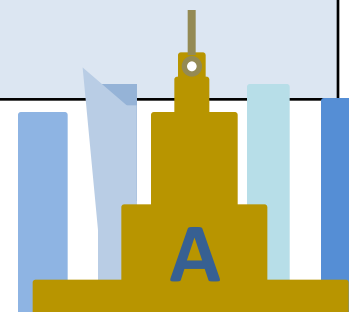
Ankiety przeprowadzam na potrzeby pracy doktorskiej z zakresu geografii miast realizowanej na Wydziale Geografii i Studiów Regionalnych UW.

Rozpowszechnianie ankiet

Pisma z prośbą o udostępnienie ankiet I i II w mediach społecznościowych, stronach internetowych oraz przekazanie członkom/pracownikom		
Udostępnienie ankiet	Brak odpowiedzi	Odmowa
Urzędy dzielnic m.st. Warszawy: ▪ Ochota ▪ Mokotów ▪ Ursus ▪ Rembertów ▪ Wawer Izba Architektów RP Stowarzyszenie Architektów Polskich (w tym Oddział Warszawski) Towarzystwo Urbanistów Polskich (w tym Oddział Warszawski) Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju	Urząd m.st. Warszawy (ratusz) Urzędy dzielnic m.st. Warszawy: ▪ Śródmieście ▪ Wola ▪ Bielany ▪ Ursynów ▪ Praga-Południe ▪ Targówek ▪ Wesoła ▪ Włochy Narodowy Instytut Architektury i Urbanistyki	Urzędy dzielnic m.st. Warszawy: ▪ Żoliborz ▪ Bemowo ▪ Praga-Północ ▪ Białołęka ▪ Wilanów

+ kilkaset maili do firm i instytucji zlokalizowanych w 13 wysokościowych biurowcach z prośbą o przekazanie pracownikom ankiety III

Jak postrzegamy rolę wieżowców w życiu miasta ? Jaki mają one wpływ na charakter Warszawy i jej prestiż na tle innych miast ? Jakieką są ich zalety i wady ? Czy dzięki nim krajobraz Warszawy staje się ładniejszy, a centrum bardziej funkcjonalne ? Jak drapacze chmur wpływają na życie mieszkańców stolicy i jej poszczególnych dzielnic ?

Zapraszamy do wzięcia udziału w anonimowych badaniach ankietowych poświęconych postrzeganiu warszawskiej zabudowy wysokościowej. Realizowane są one na potrzeby pracy doktorskiej z zakresu geografii miast przez Pana Bartosza Barańskiego, doktoranta Wydziału Geografii i Studiów Regionalnych UW.

O autorze: Bartosz Barański jest laureatem nagrody głównej II edycji konkursu Prezydenta m.st. Warszawy „Dyplomy dla Warszawy” (2017) i nadal z pasją bada przestrzeń naszego miasta.

Zachęcamy do wyrażenia swoich opinii na temat warszawskich drapaczy chmur, a także przekazania ankiet znajomym zainteresowanym rozwojem stolicy !

✅ Ankieta 1 – ogólne opinie na temat zabudowy wysokościowej w Warszawie <https://docs.google.com/.../1HCwZaBQnL6sAkEMS8NOJA.../viewform...>

✅ Ankieta 2 – ocena 20 wieżowców w Warszawie <https://docs.google.com/.../1mCSPPDHQ3K5PTAQuOugTPo.../viewform...>

Śłupki temperatury powietrza w ostatnich dniach są bardzo wysokie. 🌡️ A skoro już o wysokości mowa, to co myślicie o warszawskich drapaczach chmur ?

Pytanie to stawia nam doktorant Wydziału Geografii i Studiów Regionalnych UW - Pan Bartosz Barański. 📄 W ramach realizacji swojej pracy doktorskiej, autor zaprasza nas do wzięcia udziału w anonimowych badaniach ankietowych poświęconych postrzeganiu warszawskiej zabudowy wysokościowej. 📊

- Ankieta 1 – ogólne opinie na temat zabudowy wysokościowej w Warszawie <https://docs.google.com/.../1HCwZaBQnL6sAkEMS8NOJA.../viewform...>

- Ankieta 2 – ocena 20 wieżowców w Warszawie <https://docs.google.com/.../1mCSPPDHQ3K5PTAQuOugTPo.../viewform...>

O autorze: Bartosz Barański jest laureatem nagrody głównej II edycji konkursu Prezydenta m.st. Warszawy „Dyplomy dla Warszawy” (2017) i nadal z pasją bada przestrzeń naszego miasta. 🏆

Zachęcamy do wyrażenia swoich opinii i przekazania ankiet swoim znajomym, którzy są zainteresowani rozwojem stolicy. 😊

Fot. Skitterphoto z Pixabay

Struktura próby

podstawowe informacje

Grupa	Ankieta I N=865	Ankieta II N=523	Ankieta III N=143
▪ kobiety ▪ mężczyźni	60% 40%	62% 38%	67% 33%
▪ mieszkańcy Warszawy ▪ mieszkańcy okolic ▪ „turyści”	71% 13% 16%	76% 13% 11%	77% 23% 0%
▪ do 29lat ▪ 30-39 lat ▪ 40-49 lat ▪ 50-59 lat ▪ pow. 60 lat	34% 32% 20% 7% 6%	35% 34% 19% 6% 6%	24% 33% 29% 7% 7%

Test niezależności Chi-kwadrat (χ^2)

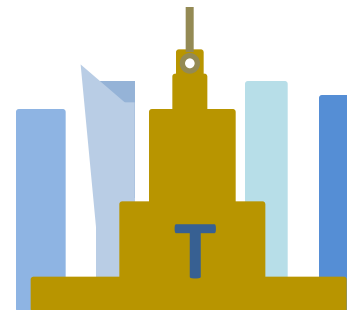
- nieparametryczny test istotności
- analiza dwuzmianowa dla danych zawartych w tabelach krzyżowych
- ocena zależności pomiędzy rozkładem częstości odpowiedzi dotyczących jednej zmiennej (zależnej, wyjaśnianej) w odniesieniu do drugiej zmiennej (niezależnej, wyjaśniającej)

Etapy:

- 1) Sprawdzenie istotności asymptotycznej ($p \leq 0,050$)
- 2) Określenie siły związku
  - współczynnik **Phi** (tabele 2x2)
  - współczynnik **kontyngencji** (tabele 3x3 i inne symetryczne)
  - współczynnik **V Craméra** (2x3 i inne niesymetryczne)

0,000 – 0,199 – zależność niska
0,200 – 0,399 – zależność umiarkowanie niska
0,400 – 0,599 – zależność średnia
0,600 – 0,799 – zależność umiarkowanie wysoka
0,800 – 1,000 – zależność wysoka

Źródło (m.in.):
Zieliński M., 2011,
Wstęp do metod statystycznych w naukach społecznych [...],
Uniwersytet Zielonogórski,
Zielona Góra

„Kiedy po przeciwległej w stosunku do
Ściany Wschodniej stronie Pałacu Kultury
wyrosną liczne wieżowce, **warszawiacy**
postrzegać będą swoje miasto inaczej.
Czy z zyskiem, czy ze stratą?
Czy będzie to jeszcze »skala ludzka«?”.

Czerwiński M., 1974, *Życie po miejsku*, PIW, Warszawa, s. 137

Le Corbusier

Charles-Édouard Jeanneret-Gris (1887-1965)

twórca pojęcia ludzkiej skali w architekturze i urbanistyce

O krajobrazie miejskim:

„Wszystko to może być tylko pochodną człowieka, którego wymiary wynoszą od 1,5 do 1,9 metra. Pojedynczy człowiek zniechęciłby się zbyt rozległą przestrzenią. Trzeba umieć zagęścić miejski krajobraz i wymyślić elementy na naszą skalę.

To właśnie problem architektury. [...]

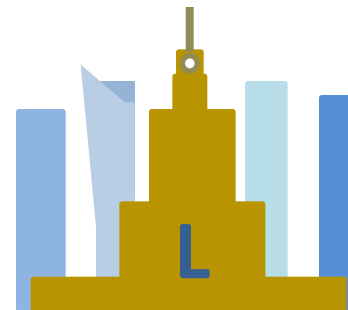
Wielkie budowle jutrzejszej urbanistyki mogłyby nas przytłoczyć; potrzebujemy wspólnej miary dla gigantycznych dzieł i dla nas samych”

Le Corbusier, 2015, *Urbanistyka*, Centrum Architektury, Warszawa, s. 259 (oryginał: 1924)

Źródła fotografii:

www.designtown.pl (02.04.2022)

www.businessinsider.com (21.02.2021)

Plan Voisin z 1925 r.

Jan Gehl

ur. 1936

Życie między budynkami z 1971 r.

Miasta dla ludzi z 2010 r.

O mieście Portofino we Włoszech:

„[...] maleńkie miasteczko przytulone do zatoki [...] jak narożnikowa kanapa w salonie. Jego tyły są skryte, a krajobraz posiada ludzki wymiar”

Gehl J., 2014, *Miasta dla ludzi*, RAM, Kraków, s. 32 (oryginał: 2010)

**Miasta
dla ludzi**
Jan Gehl

Źródła fotografii:

www.ciht.org.uk (02.04.2022)

www.architektura.muratorplus.pl (02.04.2022)

Wybrana literatura na temat ludzkiej skali w projektowaniu miast oraz urbanistyki zorientowanej na człowieka:

Drozda Ł., 2019, *Urbanistyka oddolna. Koszmar partycypacji a wytwarzanie przestrzeni*, WUW, Warszawa

Jacobs J., 2014, *Śmierć i życie wielkich miast Ameryki*, Centrum Architektury, Warszawa (oryginał: 1961)

Lenartowicz J.K., 1997, *Słownik psychologii architektury dla studiujących architekturę [...]*, Politechnika Krakowska, Kraków

Mazur H., (red.), 2017, *Miasto na plus. Eseje o polskich przestrzeniach miejskich*, Wysoki Zamek, Kraków

Montgomery C., 2015, *Miasto szczęśliwe. Jak zmienić nasze życie, zmieniając nasze miasta*, Wysoki Zamek, Kraków

Rose J., 2019, *Dobrze nastrojone miasto. Czego współczesna nauka, pradawne cywilizacje i ludzka natura mogą nas nauczyć o przyszłości życia w miastach*, Karakter, Kraków

Sadik-Kwan J., Solomonow S., 2017, *Walka o ulice. Jak odzyskać miasto dla ludzi*, Wysoki Zamek, Kraków

Sim D., 2020, *Miasto życzliwe. Jak kształtować miasto z troską o wszystkich*, Wysoki Zamek, Kraków

Sumień T., 1989, *Kreacja i percepcja architektury miasta*, IGPIK, Warszawa

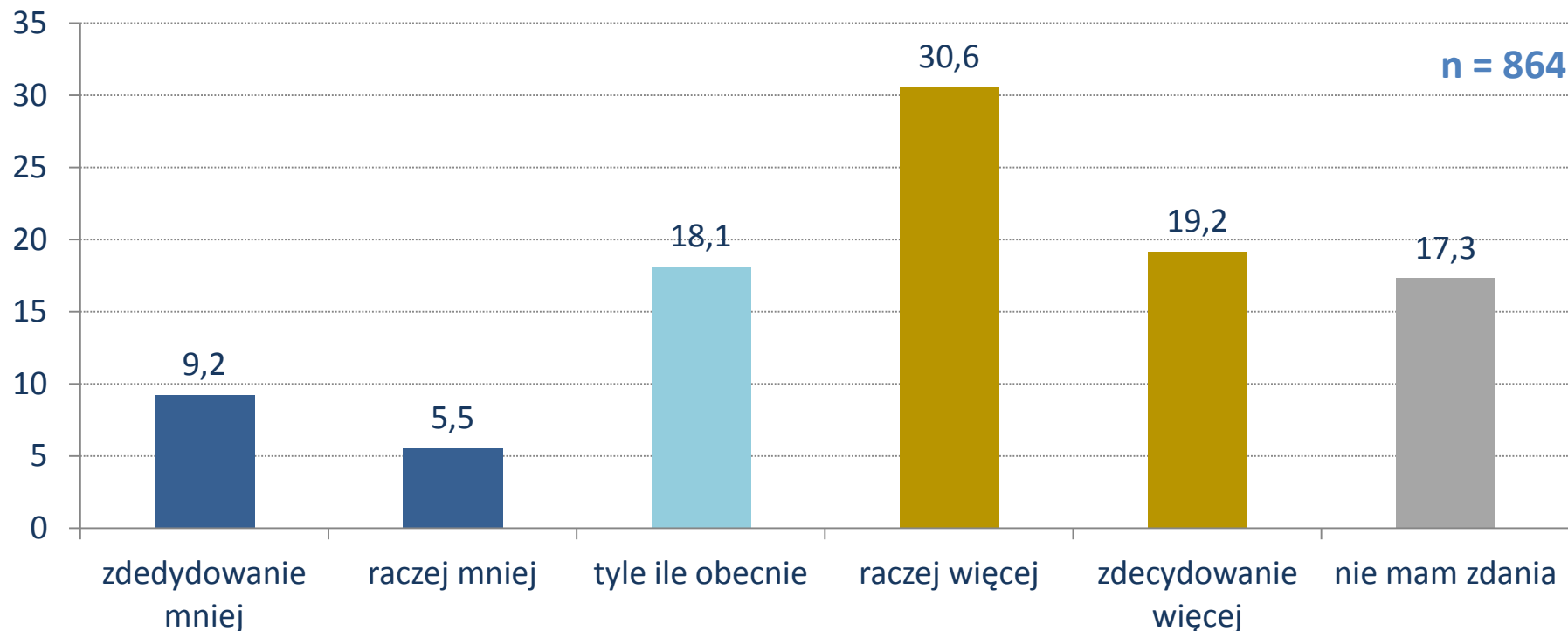

Chicago

Ile powinno być wieżowców w centrum Warszawy? [%]

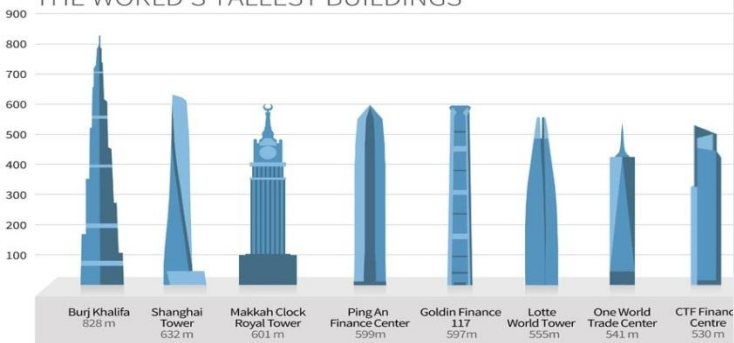

Płeć	MNIEJ	TYLE ILE OBECNIE	WIĘCEJ
Kobiety	21,3%	28,7%	50,0%
Mężczyźni	13,3%	12,7%	74,0%

$p < 0,0001$
Współczynnik
V Craméra = 0,246
(umiarkowanie
niska zależność)

THE WORLD'S TALLEST BUILDINGS

BUILDINGS IMAGES COMPANIES PRODUCTS

EMPORIS
RESEARCH

EMPORIS

Skyline Ranking

This listing ranks cities by the visual impact of their skylines. It is drawn entirely from statistics in this website's database, and reflects only completed high-rise buildings as defined by the Emporis Standards Committee (ESC). This calculation does not include TV towers, masts, bridges, or other structures. About the formula: Each building is assigned points based on its floor count. The point total for each city is calculated automatically and displayed.

#	City	Population	Area size	Number of buildings	Points
1	Hong Kong	7,061,200	1,053 km ² (407 mi ²)	8,492	144,601
2	Seoul	10,581,728	616 km ² (238 mi ²)	16,366	53,424
3	New York City	8,622,698	800 km ² (309 mi ²)	6,402	48,329
4	Chongqing	6,300,000	82,403 km ² (31,816 mi ²)	1,771	42,707
5	Busan	3,525,913	767.35 km ² (296 mi ²)	6,438	36,561

źródło: www.emporis.com (05.08.2018)

The #1 provider of building data and construction projects worldwide!

Search for buildings, cities, ...

Over **500,000 buildings** worldwideOver **170,000 companies** in the building industryOver **600,000 building, design and construction images**

Drapacze chmur w miastach europejskich

Lp.	Miasto	Liczba wieżowców istniejących
1	Moskwa	171
2	Londyn	77
3	Frankfurt nad Menem	34
4	Paryż, Kijów	29
5	Benidorm	26
6	Courbevoie	22
7	Rotterdam	20
8	Warszawa	19
9	Puteaux	17
10	Bruksela	16

Lp.	Miasto	Wieżowce w budowie
1	Moskwa	54
2	Londyn	41
3	Kijów	15
4	Frankfurt nad Menem	9
5	Warszawa	9

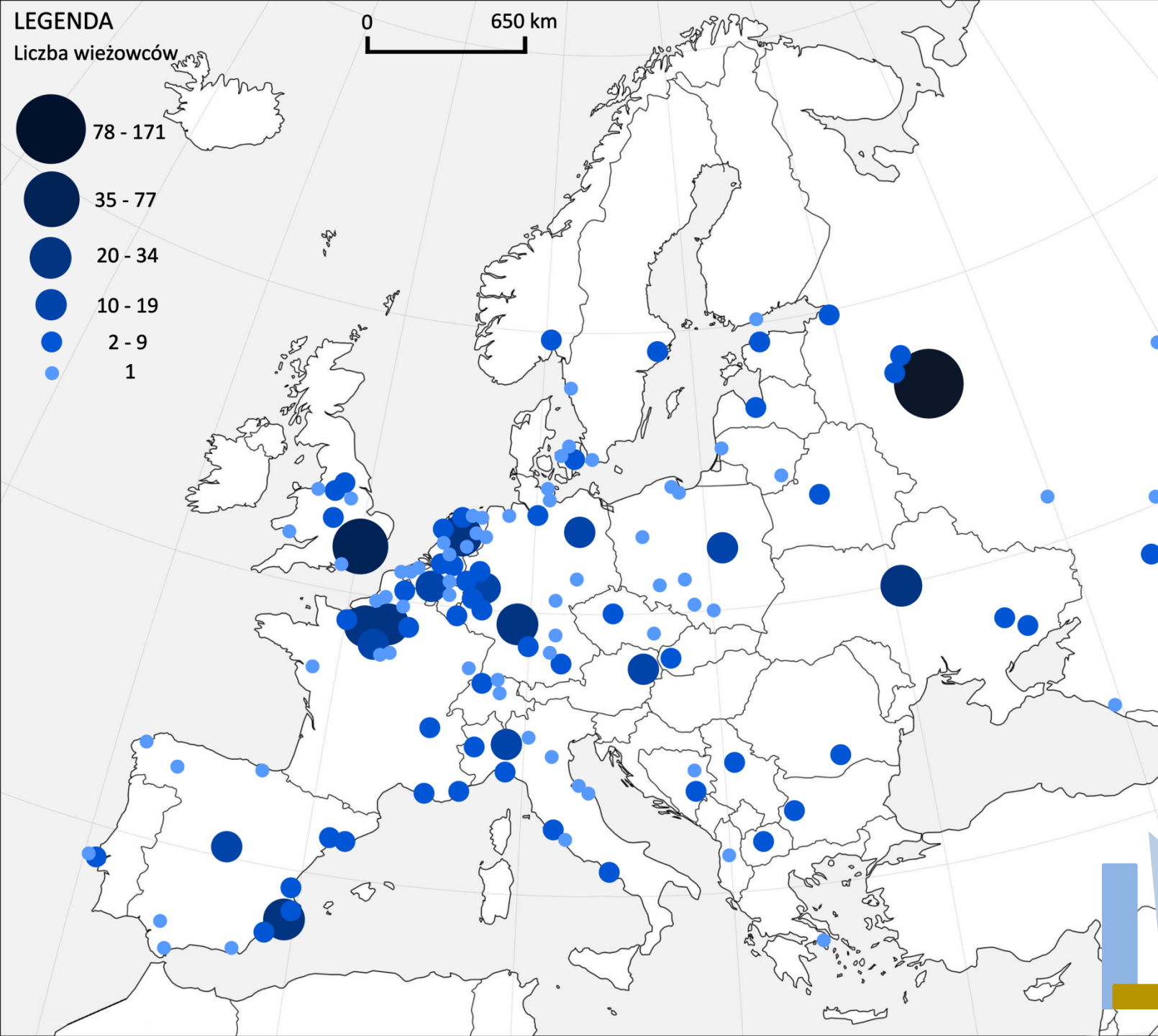
Lp.	Miasto	Wieżowce planowane
1	Londyn	40
2	Warszawa	17
3	Bratysława	10
4	Haga, Moskwa	9
5	Berlin	8

Lp.	Miasto	Wieżowce niezrealizowane
1	Londyn	96
2	Frankfurt nad Menem	24
3	Warszawa	23
4	Birmingham	16
5	Rotterdam	13

Opracowanie własne na podstawie danych organizacji **EMPORIS** wg stanu na grudzień 2019 r.

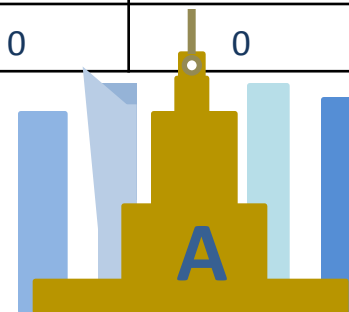
Opracowanie własne na podstawie danych
organizacji EMPORIS wg stanu na grudzień 2019 r.

Miasto	Państwo	Liczba drapaczy chmur ogółem i według grup wysokości				
		Ogółem	100-199 m	200-299 m	300-399 m	pow. 400 m
Ameryka Północna						
Nowy Jork	Stany Zjednoczone	777	697	68	10	2
Chicago	Stany Zjednoczone	328	297	25	4	2
Toronto	Kanada	298	274	24	0	0
Meksyk	Meksyk	115	111	4	0	0
Houston	Stany Zjednoczone	101	86	13	2	0
San Francisco	Stany Zjednoczone	85	80	4	1	0
Ameryka Południowa						
São Paulo	Brazylia	97	97	0	0	0
Buenos Aires	Argentyna	74	73	1	0	0
Goiânia	Brazylia	55	55	0	0	0
Rio de Janeiro	Brazylia	52	52	0	0	0
Caracas	Wenezuela	36	34	2	0	0
Balneário Camboriú	Brazylia	27	26	1	0	0

Opracowanie własne na podstawie danych organizacji **EMPORIS**
wg stanu na grudzień 2019 r.

Miasto	Państwo	Liczba drapaczy chmur ogółem i według grup wysokości				
		Ogółem	100-199 m	200-299 m	300-399 m	pow. 400 m
Azja						
Hongkong	Chiny	1446	1378	62	4	2
Tokio	Japonia	549	521	28	0	0
Shenzhen	Chiny	542	426	102	12	2
Singapur	Singapur	507	473	34	0	0
Bangkok	Tajlandia	339	318	17	4	0
Dubaj	Zjednoczone Emiraty Arabskie	318	225	70	20	3
Australia i Oceania						
Melbourne	Australia	132	118	14	0	0
Sydney	Australia	115	106	9	0	0
Brisbane	Australia	64	58	6	0	0
Gold Coast	Australia	44	41	2	1	0
Perth	Australia	24	21	3	0	0
Auckland	Nowa Zelandia	14	14	0	0	0
Afryka						
Kair	Egipt	33	33	0	0	0
Durban	Republika Południowej Afryki	19	19	0	0	0
Johannesburg	Republika Południowej Afryki	12	11	1	0	0
Kapsztad	Republika Południowej Afryki	10	10	0	0	0
Nairobi	Kenia	9	8	1	0	0
Lagos	Nigeria	8	8	0	0	0

Opracowanie własne na podstawie danych organizacji **EMPORIS** wg stanu na grudzień 2019 r.

Nowy Jork
fot. Jarosław Fiedoruk

Hongkong
fot. Alicja Bisewska

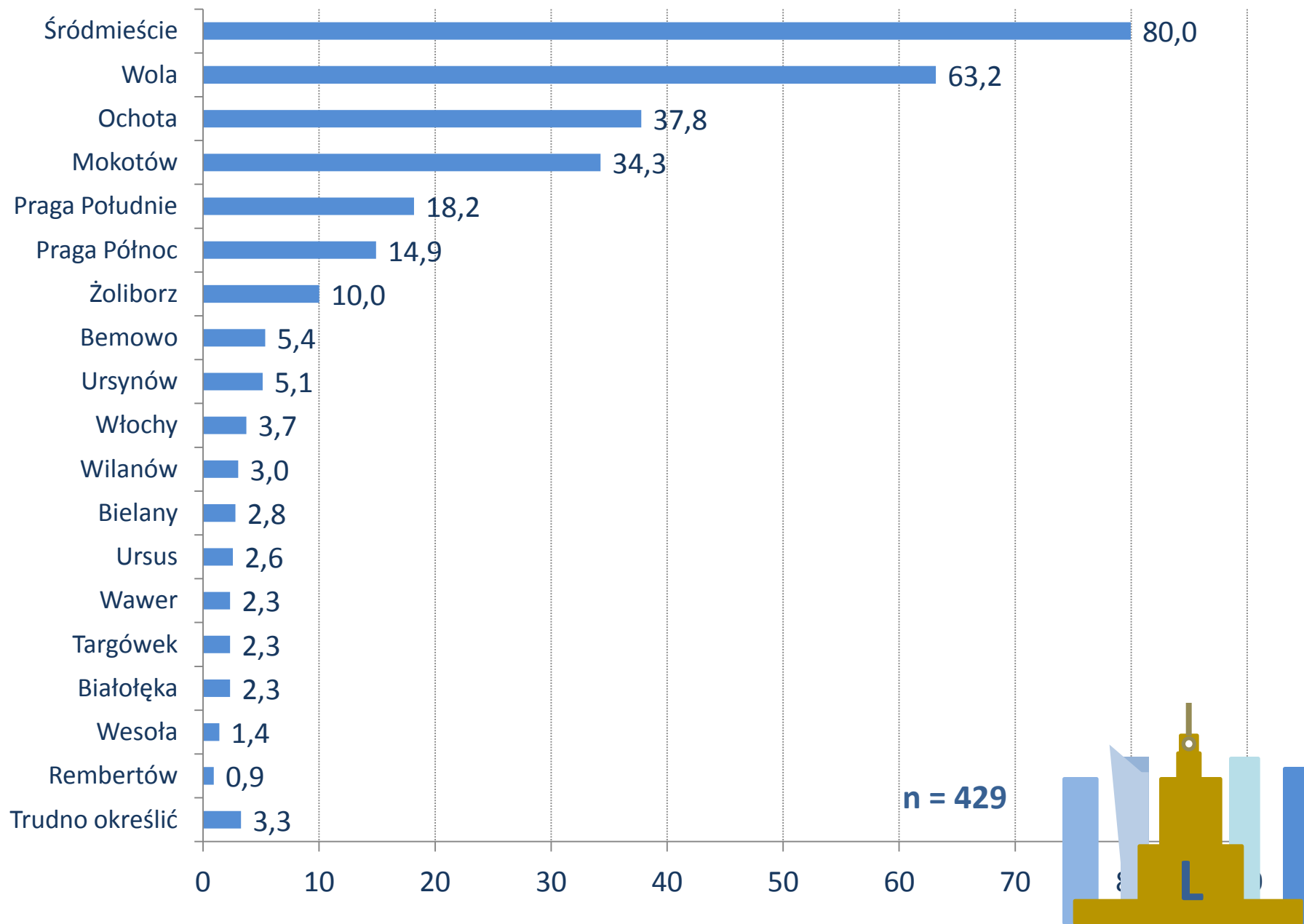

Dubaj
fot. Maciej Fiedoruk

Chicago
fot. Natalia Maksimowicz

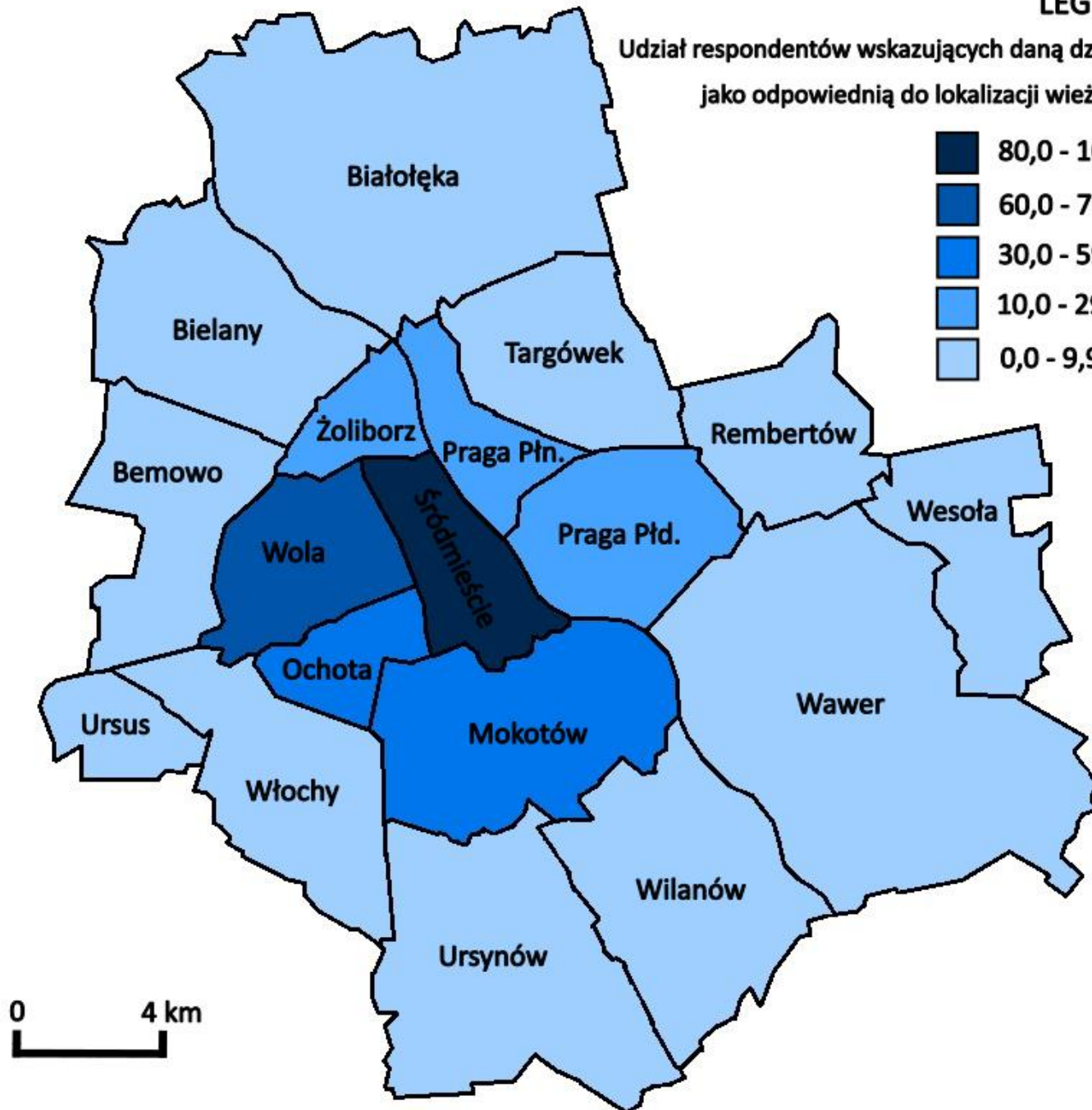
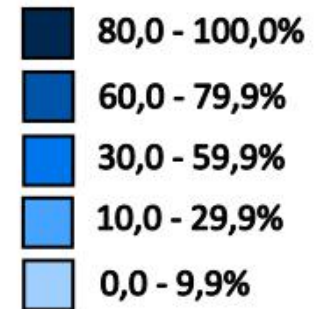
Gdzie Pani / Pana zdaniem powinny powstawać nowe wieżowce? [%]

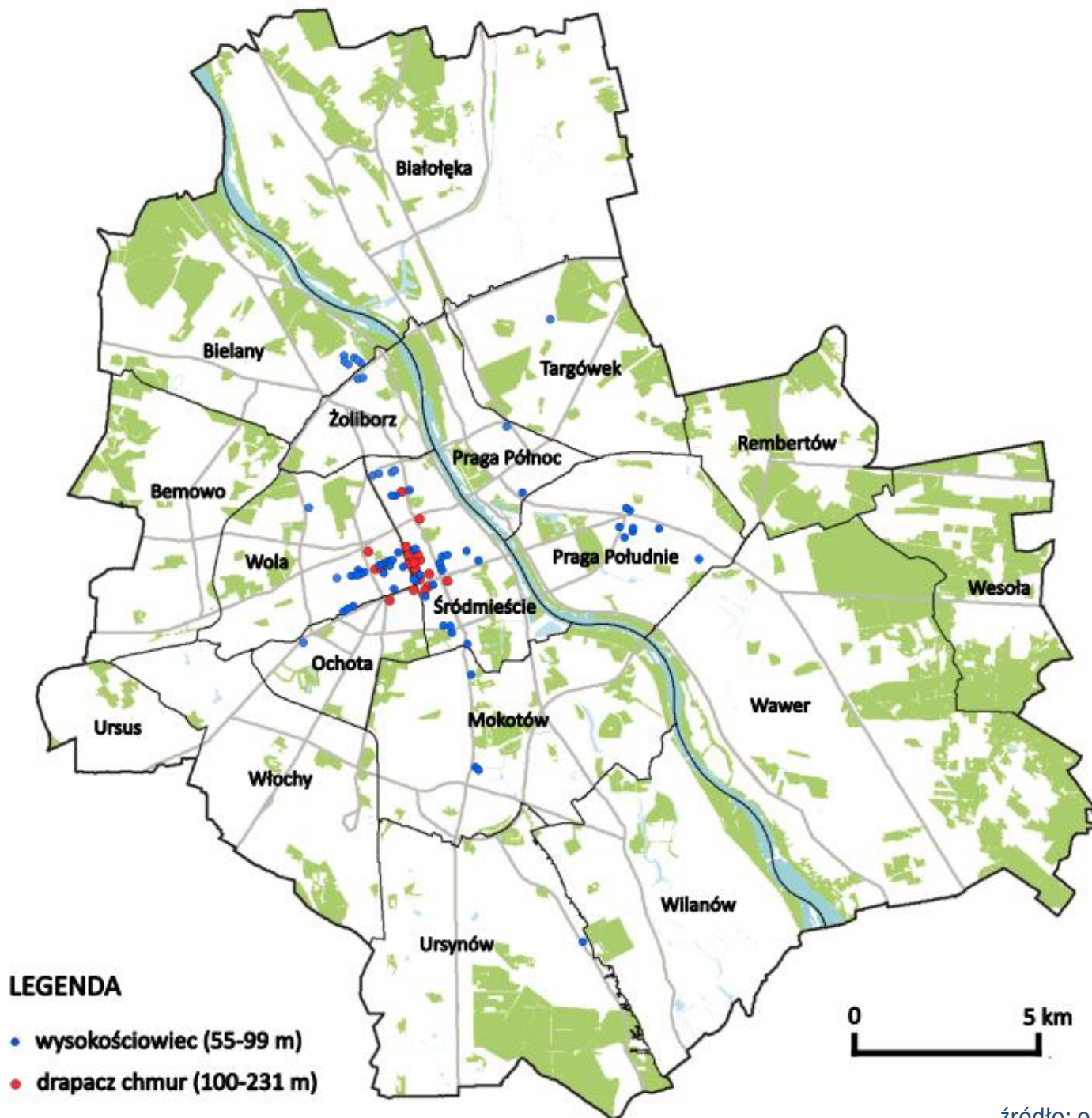
LEGENDA

Udział respondentów wskazujących daną dzielnicę
jako odpowiednią do lokalizacji wieżowców

0 4 km

Londyn

Frankfurt nad Menem

Paryż

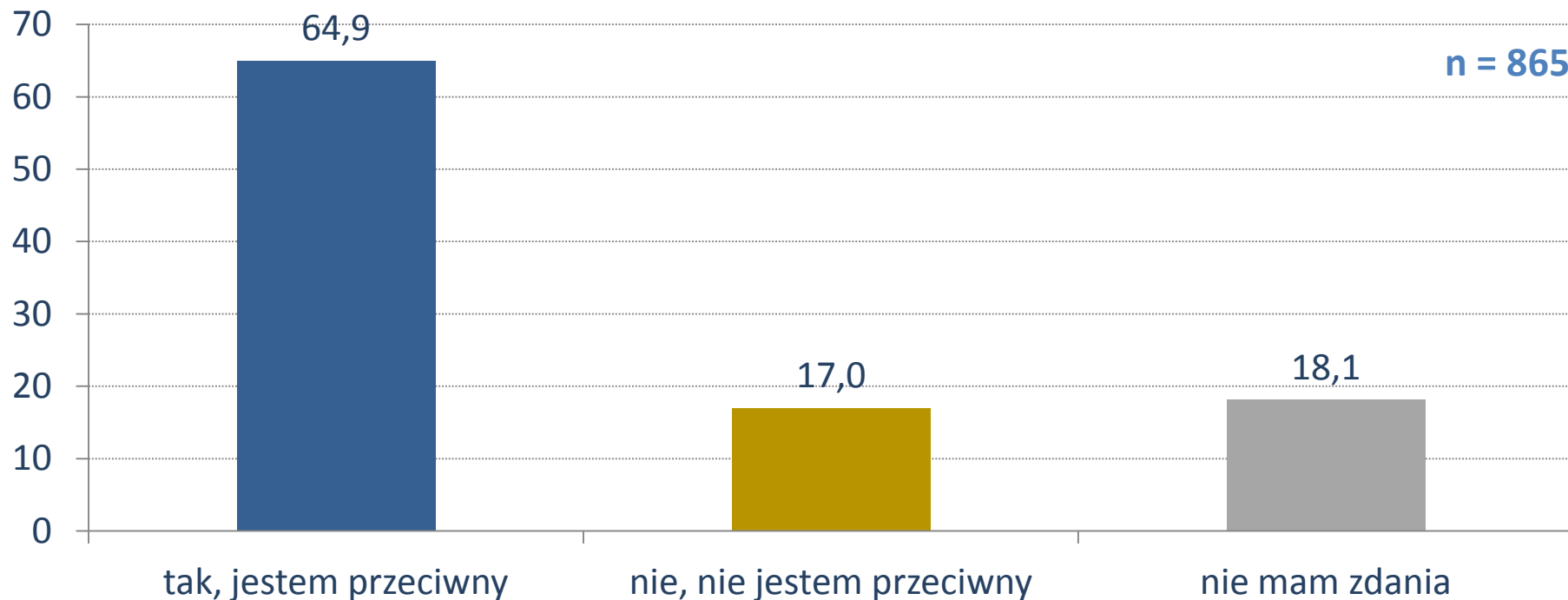
(dzielnica La Défense w Puteaux i Courbevoie)

Madryt

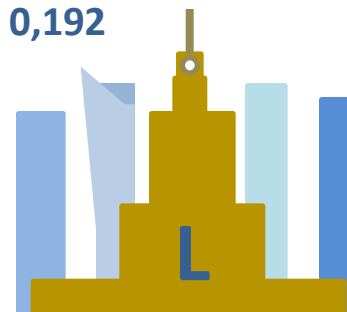

Czy był(a)by Pan(i) przeciwna/przeciwny budowie wieżowca w bezpośrednim sąsiedztwie budynku, w którym Pan(i) mieszka? [%]

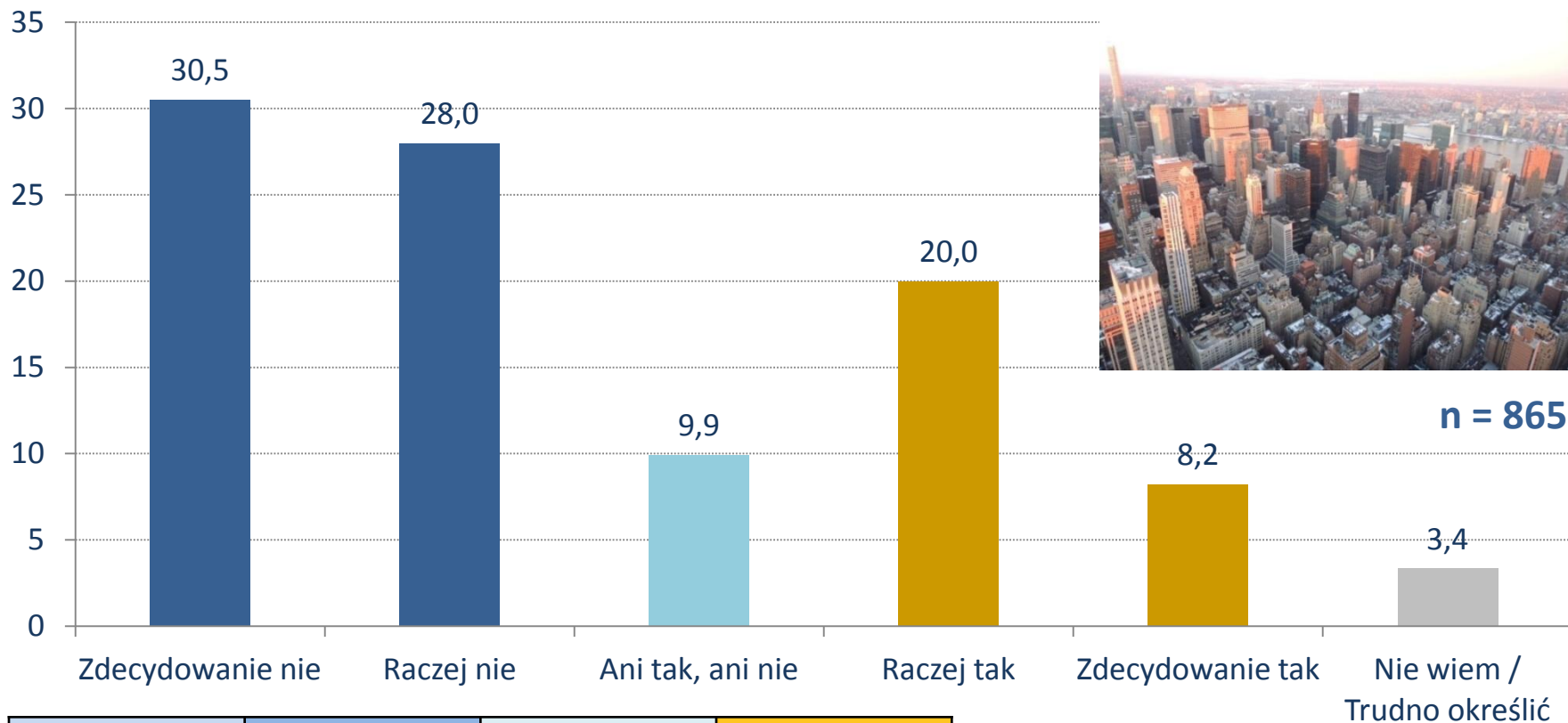

Płeć	TAK, PRZECIWNY	NIE, NIEPRZECIWNY
Kobiety	85,5%	14,5%
Mężczyźni	69,5%	30,5%

$p < 0,0001$
Współczynnik Phi = 0,192
(niska zależność)

Czy chciał(a)by Pan(i), aby **centrum Warszawy** przypominało obszar przedstawiony na zdjęciu? [%]

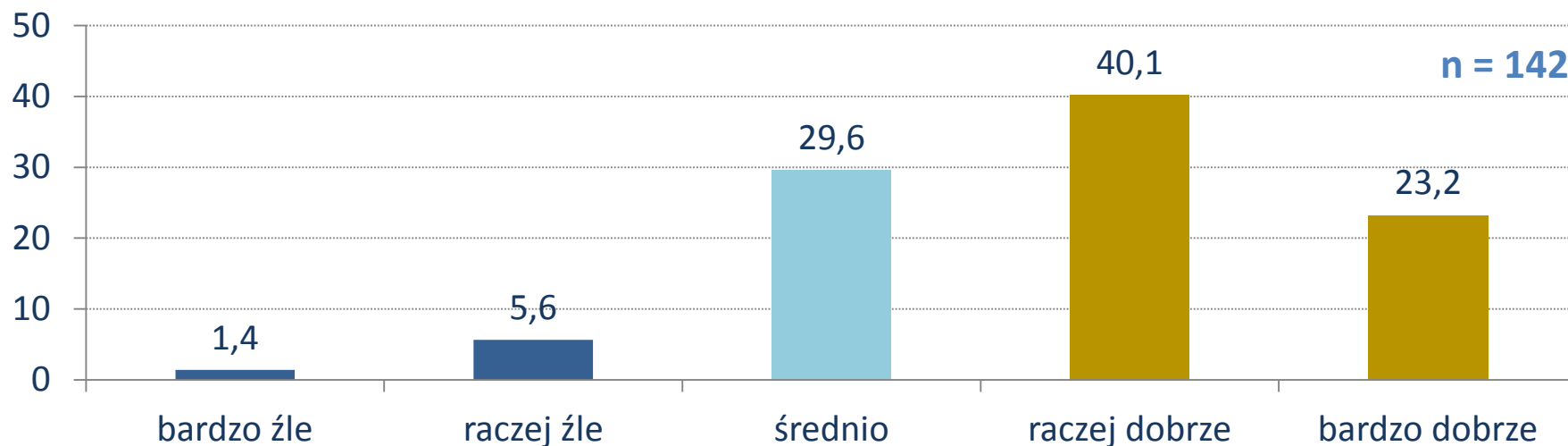
Płeć	NIE	ANI TAK, AN NIE	TAK
Kobiety	65,6%	10,6%	23,8%
Mężczyźni	52,7%	9,8%	37,5%

$p < 0,0001$
Współczynnik
V Craméra = 0,148
(niska zależność)

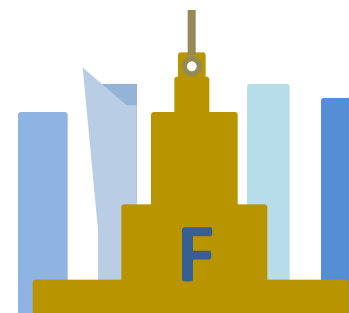
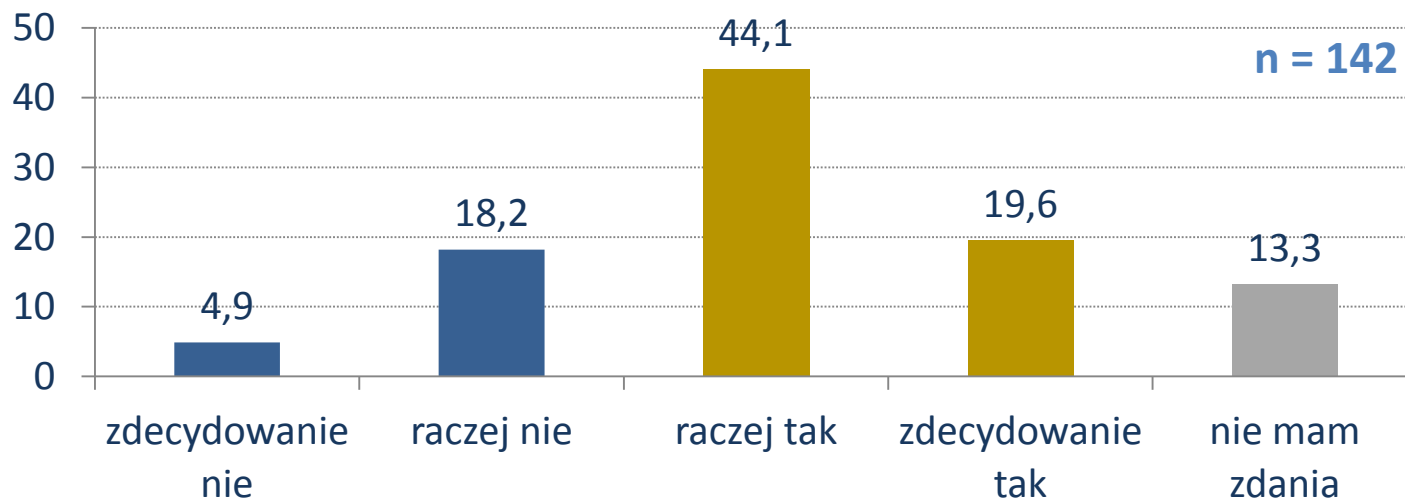

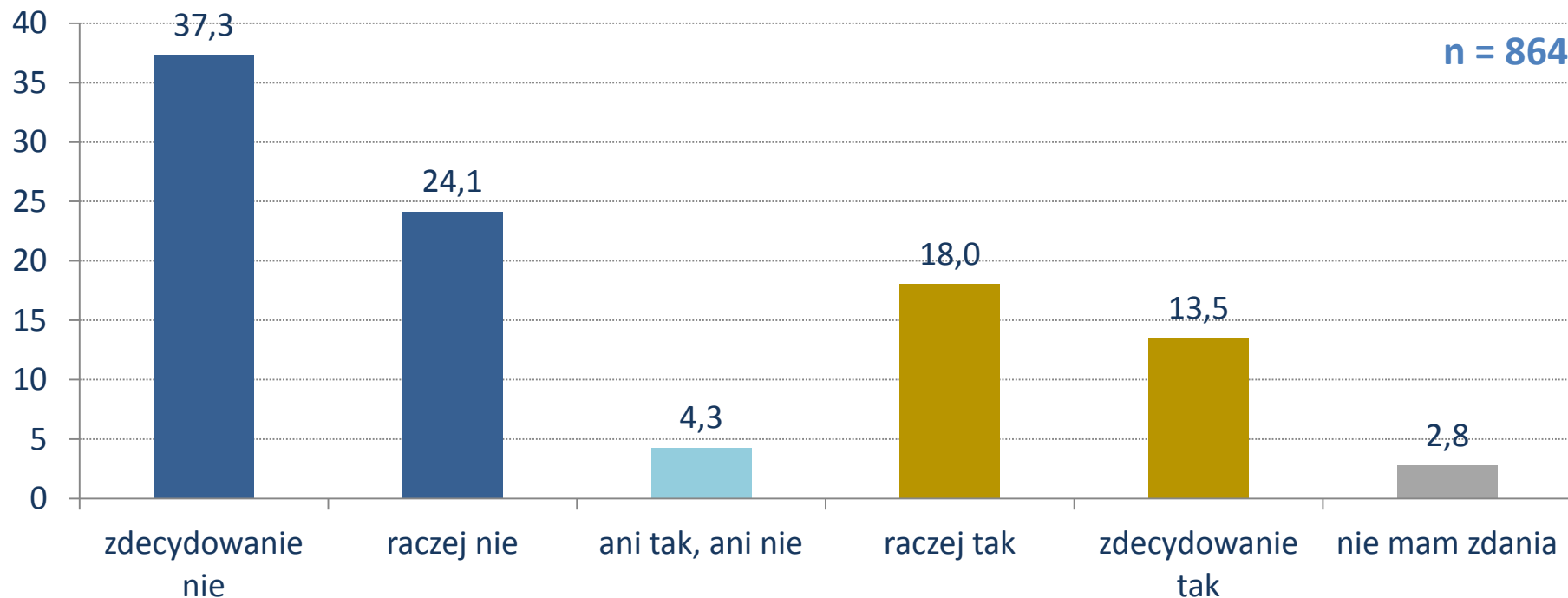
Ocena warunków pracy w wieżowcach [%]

Czy poleciał(a)by Pan(i) znajomemu ten wieżowiec jako miejsce pracy? [%]

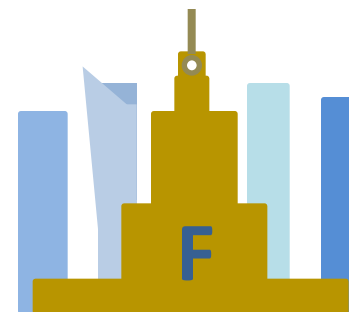

Czy mając nieograniczone możliwości finansowe chciał(a)by Pan(i) zamieszkać w wieżowcu w centrum Warszawy? [%]

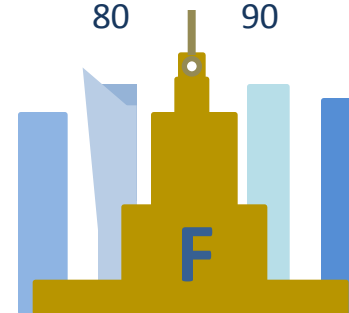
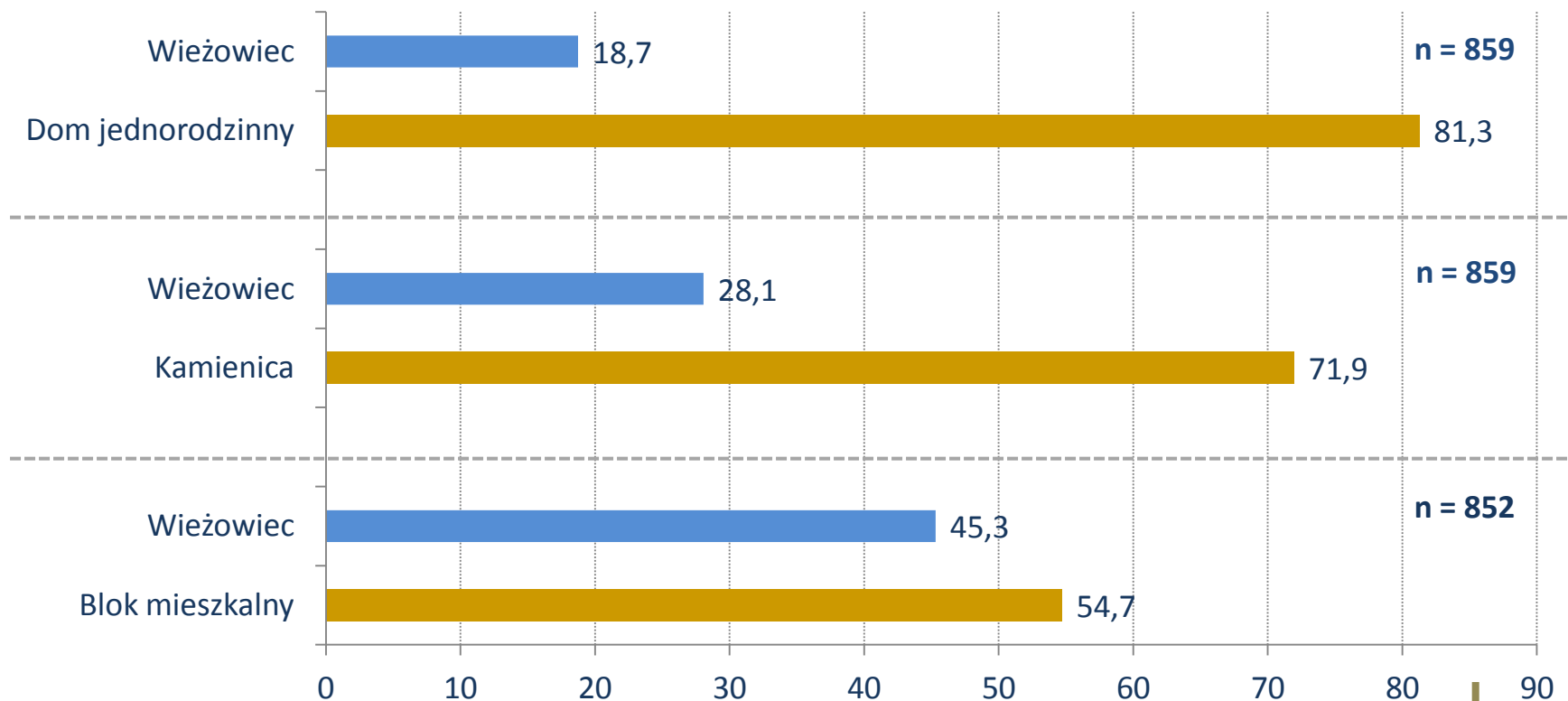

Długość zamieszkania w Warszawie	NIE	ANI TAK, ANI NIE	TAK
1-29 lat	55,3%	6,1%	38,6%
30-49 lat	63,6%	4,8%	31,6%
50 lat i więcej	76,5%	3,4%	20,1%

$p = 0,001$
 Współczynnik kontyngencji = 0,173
 (niska zależność)

W którym z [...] **typów zabudowy** wolał(a)by Pan(i) **mieszkać** (mając nieograniczone możliwości finansowe)? Proszę założyć, że każdy z tych typów zabudowy ma odpowiednio wysoki dla Państwa standard [%]

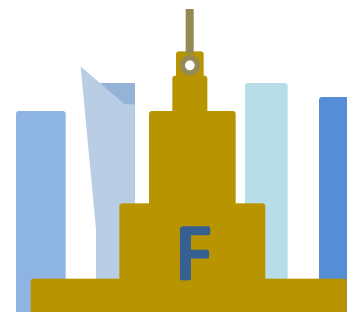

Budynek	Liczba wskazań	Udział respondentów
Pałac Kultury i Nauki	487	93,1%
Centrum LIM	347	66,3%
Atlas Tower	223	42,6%
Błękitny Wieżowiec	208	39,8%
Novotel	177	33,8%
Intraco I	160	30,6%
Rondo 1	142	27,2%
Oxford Tower	129	24,7%
InterContinental	115	22,0%
Warsaw Spire	115	22,0%
Warsaw Trade Tower	91	17,4%
Q22	84	16,1%
Warsaw Financial Center	76	14,5%
Cosmopolitan	72	13,8%
Central Tower	63	12,0%
Spektrum Tower	51	9,8%
Skylight Tower	51	9,8%
Złota 44	46	8,8%
Łucka City	40	7,6%
PZU Tower	38	7,3%
Żaden wieżowiec	13	2,5%

F2: FUNKCJONALNOŚĆ

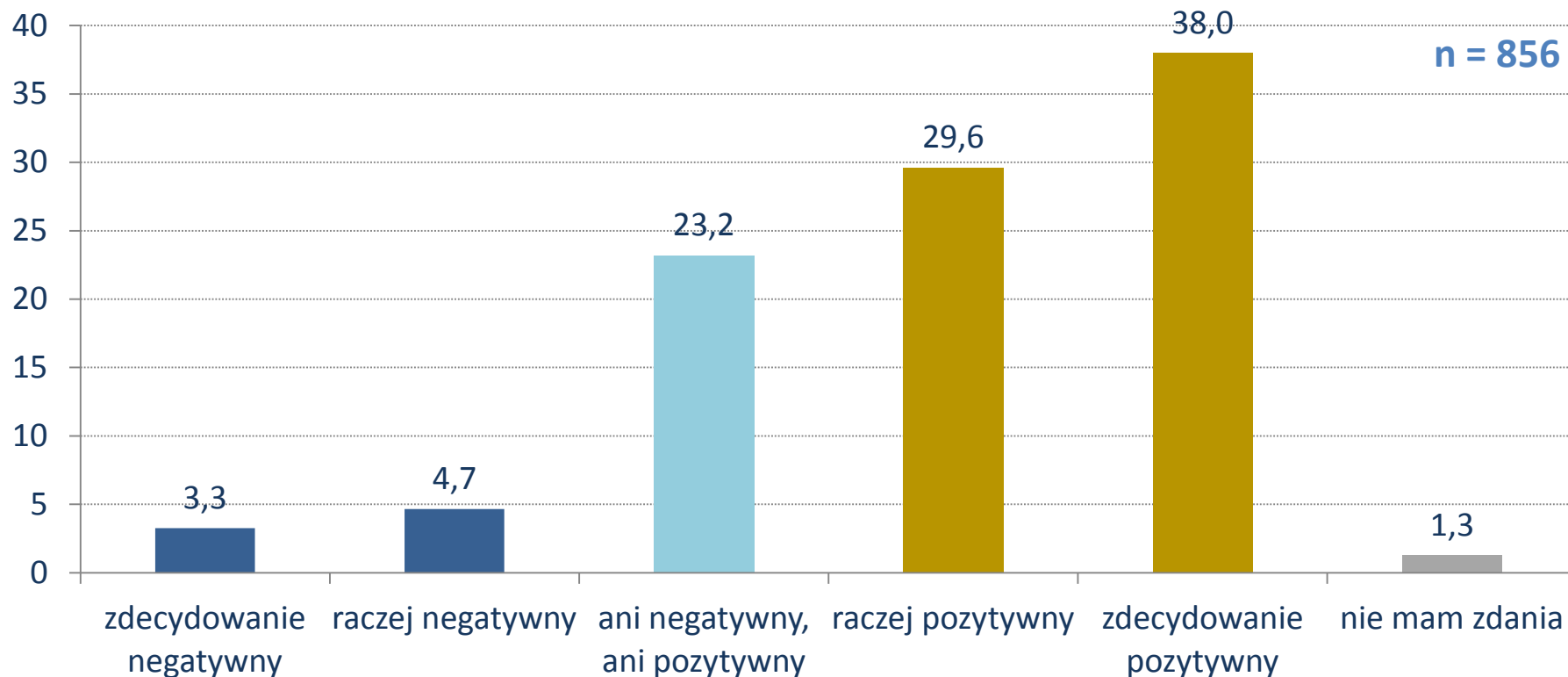
Czy **był(a)** Pan(i)
kiedykolwiek wewnątrz...?

n = 523

Ocena wpływu wieżowców na prestiż Warszawy na tle innych miast świata [%]

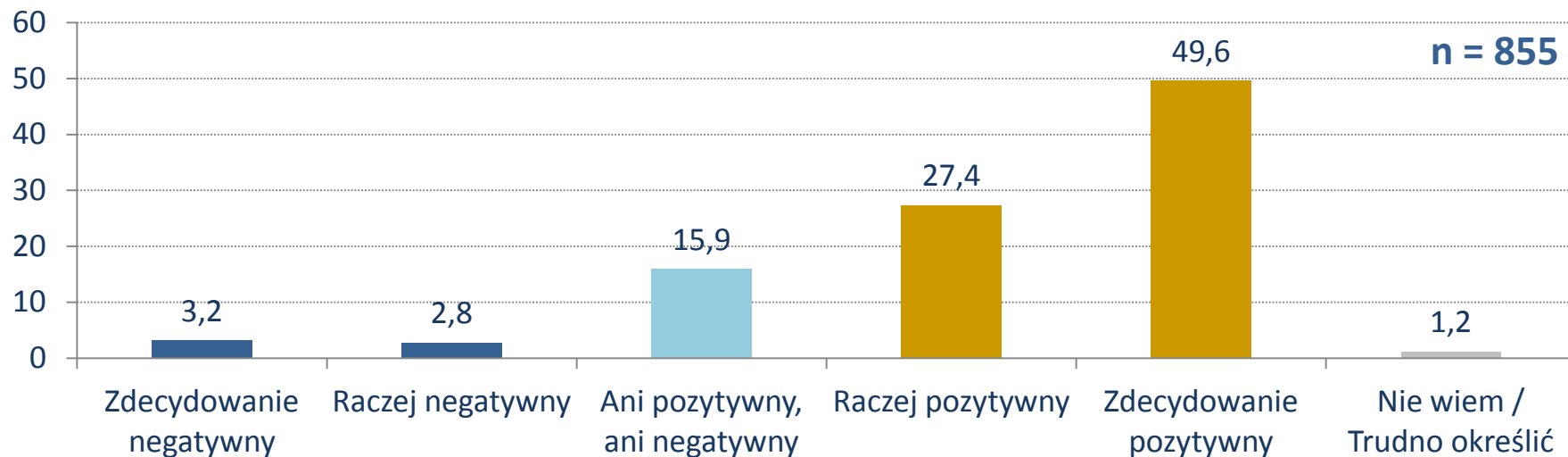

Stosunek do Warszawy	NEGATYWNY	ANI NEGATYWNY, ANI POZYTYWNY	POZYTYWNY
Pozytywny	5,9%	22,7%	71,4%
Średni	13,8%	30,1%	56,1%
Negatywny	22,9%	18,8%	58,3%

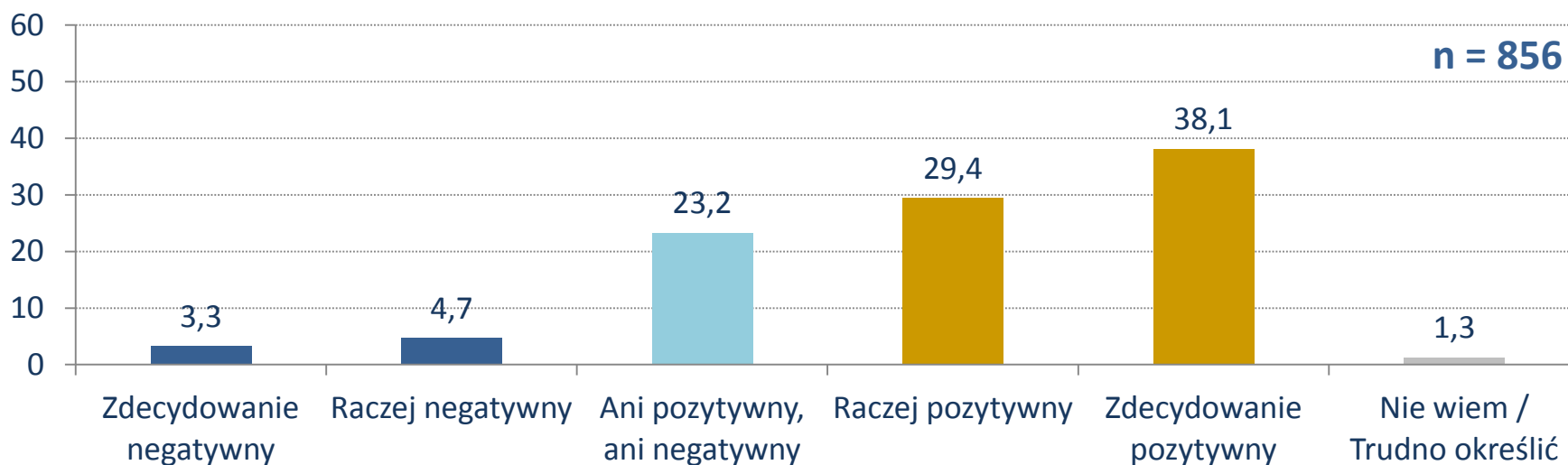
$p < 0,0001$
Współczynnik kontyngencji = 0,183
(niska zależność)

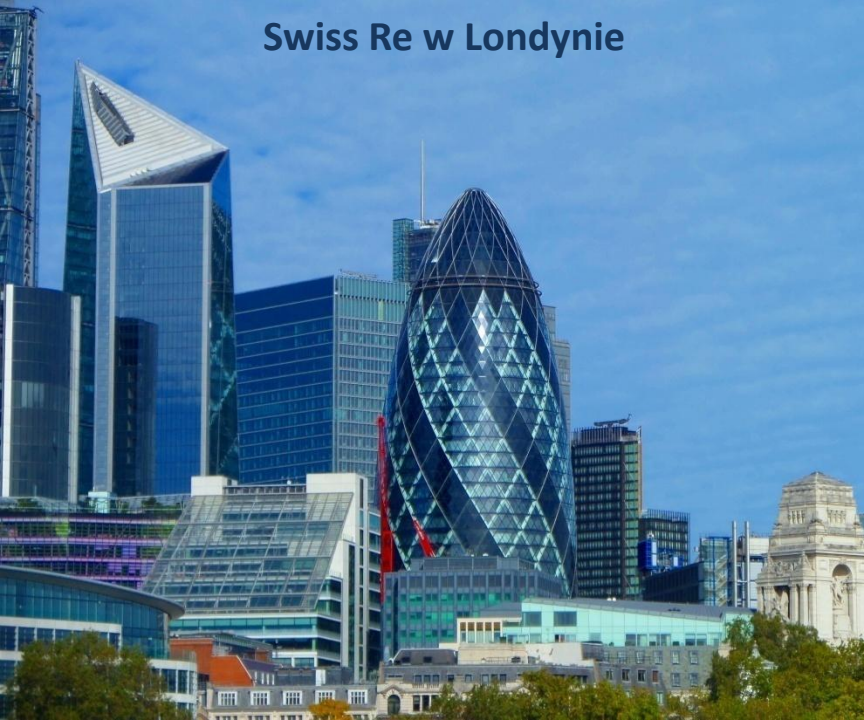
Ocena wpływu wieżowców na prestiż Warszawy na tle innych miast **w Polsce** [%]

Ocena wpływu wieżowców na prestiż Warszawy na tle innych miast **na świecie** [%]

Swiss Re w Londynie

Torre Agbar w Barcelonie

**Commerzbank
we Frankfurcie
nad Menem**

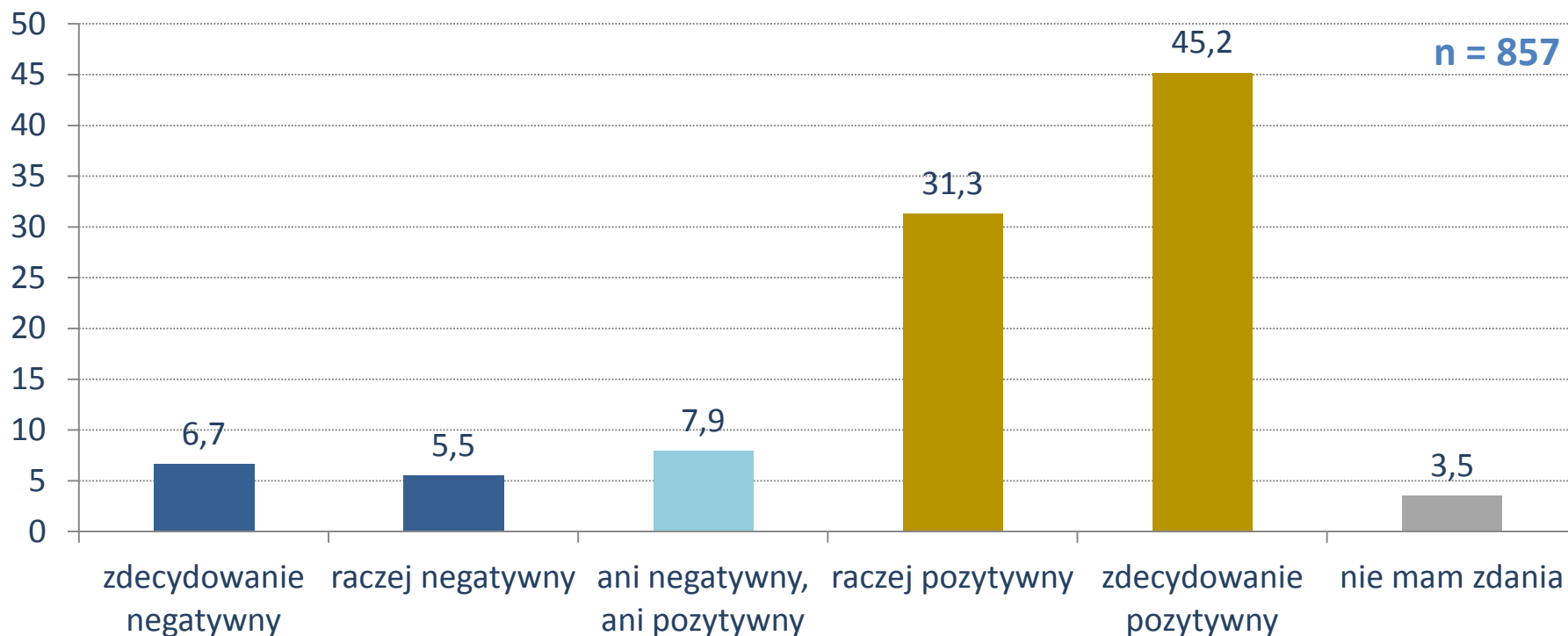
Turning Torso w Malmö

Bosco Verticale w Mediolanie

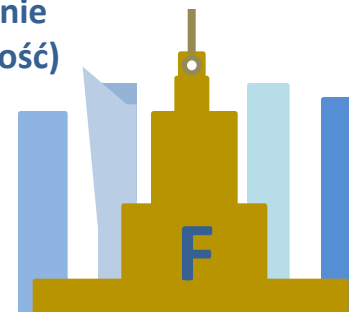

Ocena wpływu wieżowców na panoramę Warszawy widoczną z pewnej odległości [%]

Stosunek do Warszawy	NEGATYWNY	ANI NEGATYWNY, ANI POZYTYWNY	POZYTYWNY
Pozytywny	10,3%	6,2%	83,5%
Średni	16,0%	18,5%	65,5%
Negatywny	34,8%	10,9%	54,3%

$p < 0,0001$
 Współczynnik kontyngencji = 0,237
 (umiarkowanie niska zależność)

fot. Bartosz Barański

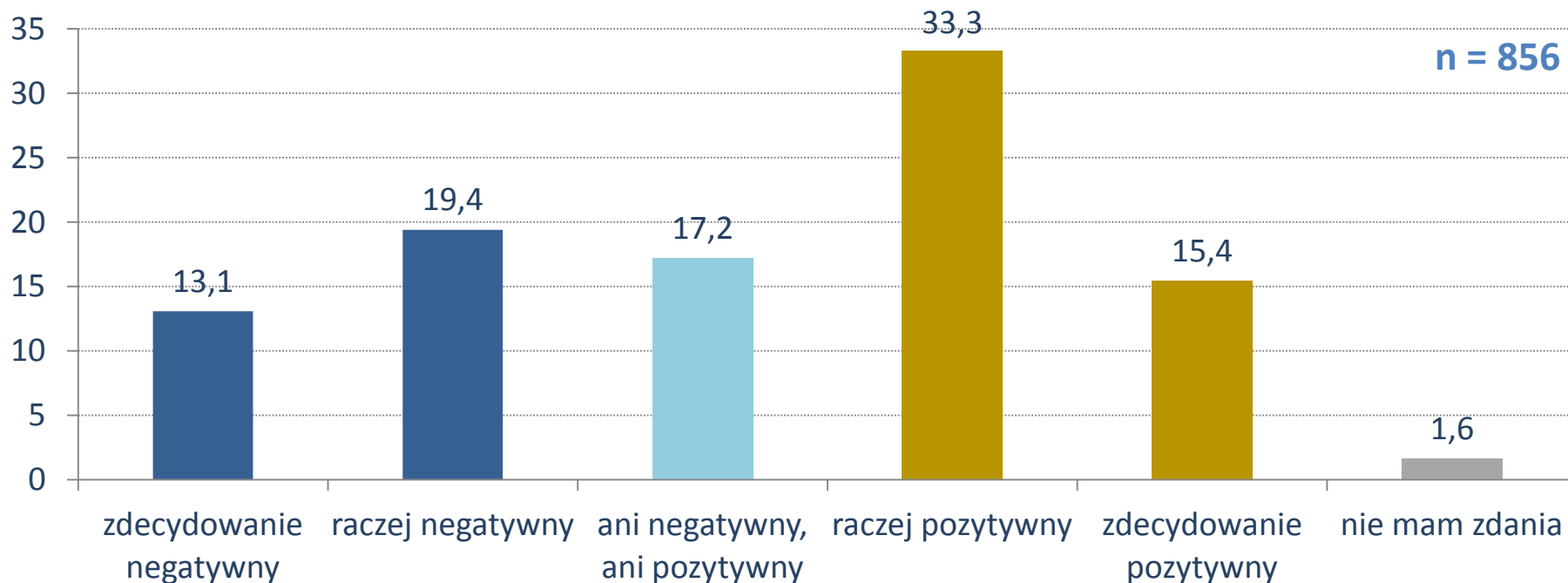

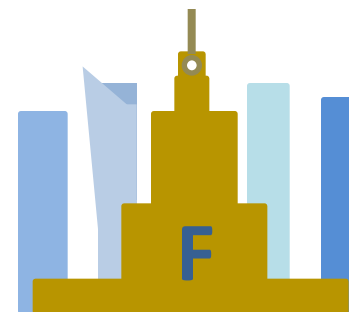

Ocena wpływu wieżowców na **estetykę centrum** z perspektywy przechodnia [%]

Zawód	NEGATYWNY	ANI NEGATYWNY, ANI POZYTYWNY	POZYTYWNY
Administracja publiczna	28,4%	16,9%	54,7%
Architektura i planowanie prz.	60,4%	11,3%	28,3%
Edukacja i nauka	27,7%	19,3%	53,0%
Zawody biurowe	26,6%	15,6%	57,8%
Pozostałe zawody niebiurowe	31,0%	24,1%	44,8%

$p < 0,0001$
 Współczynnik
 V Craméra = 0,155
 (niska zależność)

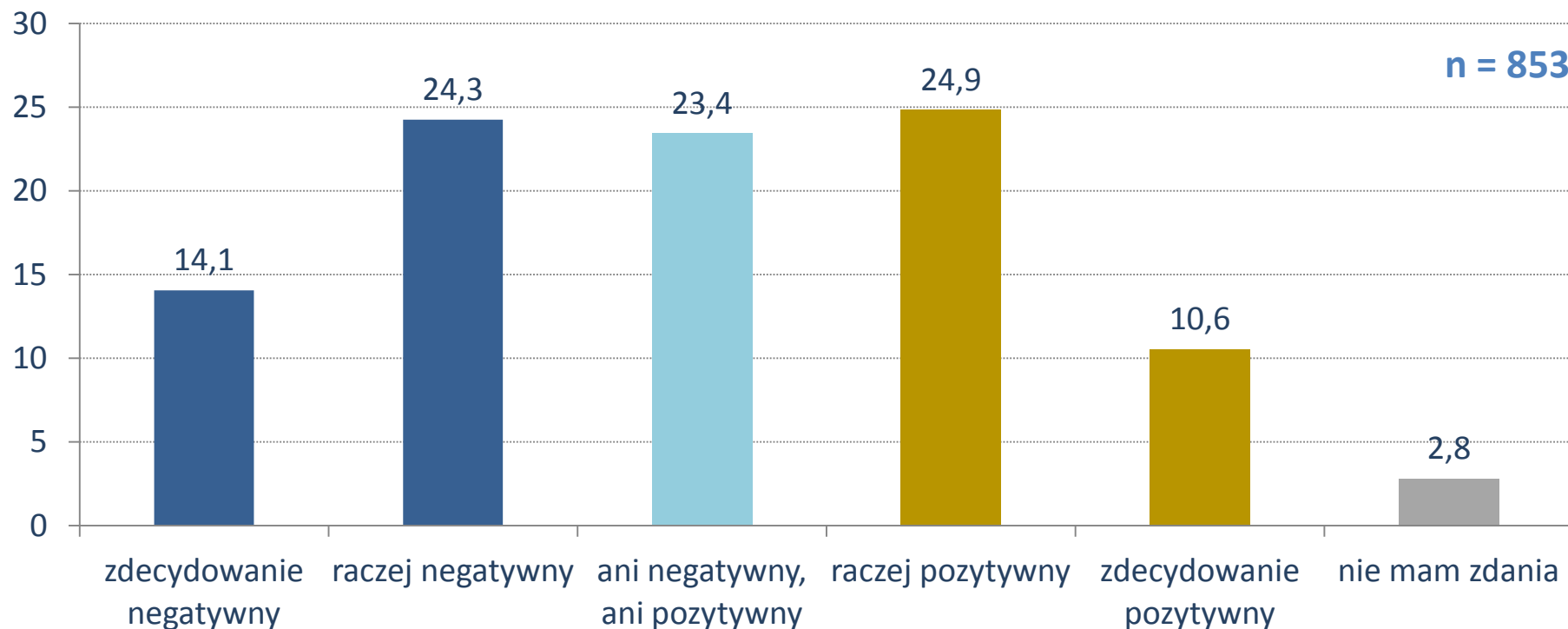

Ocena wpływu wieżowców na **ład przestrzenny** Warszawy [%]

Stosunek do Warszawy	NEGATYWNY	ANI NEGATYWNY, ANI POZYTYWNY	POZYTYWNY
Pozytywny	33,6%	25,6%	40,8%
Średni	58,0%	19,3%	22,7%
Negatywny	72,3%	17,0%	10,6%

$p < 0,0001$
Współczynnik kontyngencji = 0,239
(umiarkowanie niska zależność)

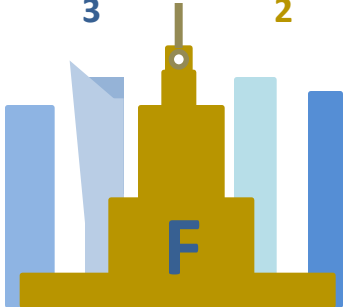
F3: FIZJONOMIA

Warsaw Spire	Pałac Kultury i Nauki	Rondo 1	Q22	Złota 44	Cosmopolitan	Blue Tower	InterContinental	Centrum LIM	Warsaw Trade Tower
7,30	6,43	6,36	6,01	5,95	5,70	5,09	5,05	4,86	4,68
8	7	7	6	6	6	5	5	5	5
Intraco I	Warsaw Financial Center	Spectrum Tower	Oxford Tower	Central Tower	PZU Tower	Skylight Tower	Atlas Tower	Novotel	Łucka City
4,57	4,51	4,51	4,49	4,47	4,23	4,16	3,79	3,45	2,68
5	5	4	4	4	4	4	4	3	2

Średnia wszystkich ocen: 4,91

Mediana wszystkich ocen: 5

n = 523

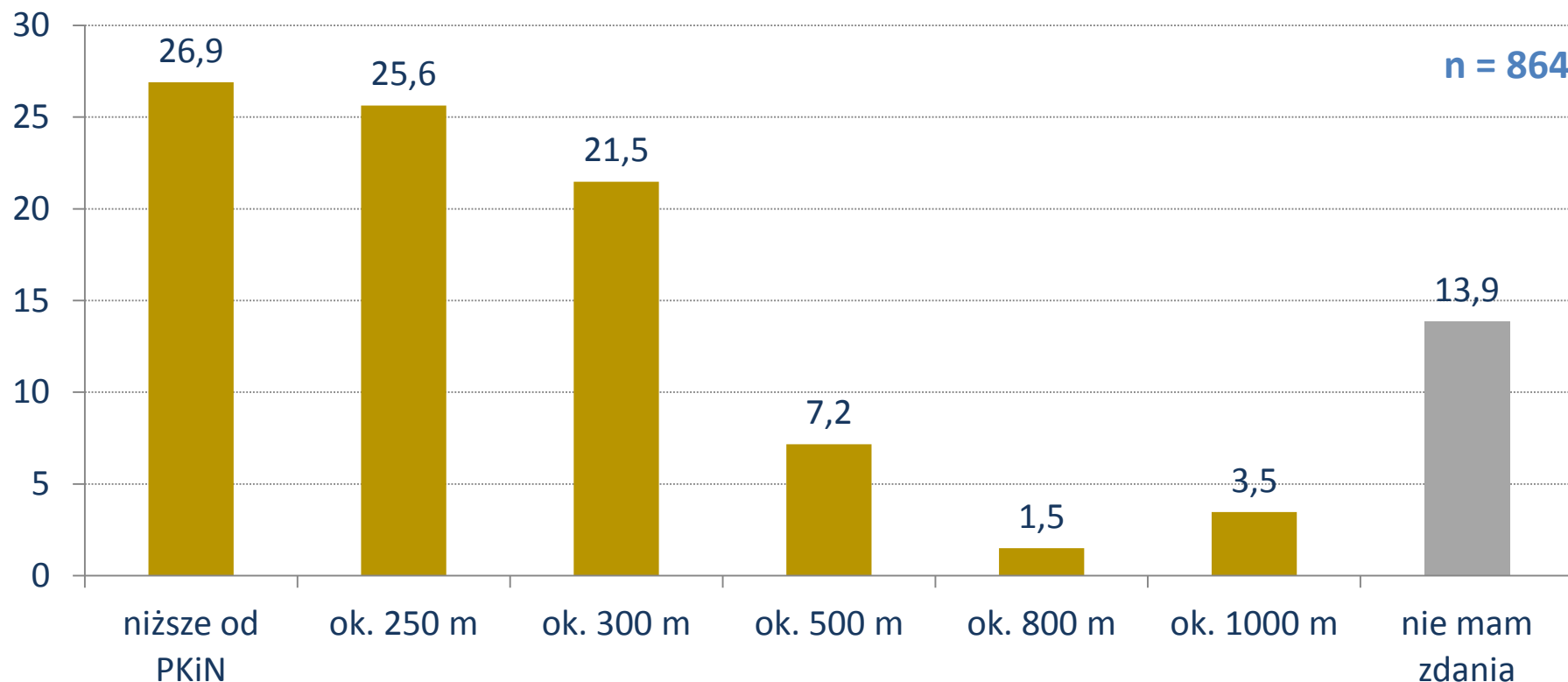

źródło fotografii: graficzna część wyszukiwarki Google

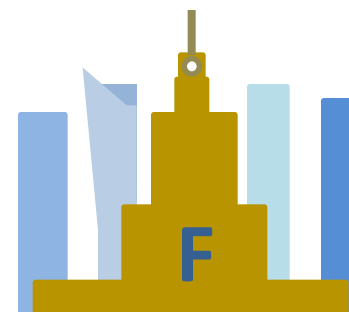
Najwyższy budynek w Warszawie – Pałac Kultury i Nauki – ma 231 metrów.

Jaką **MAKSYMALNĄ** wysokość powinny osiągać nowopowstające wieżowce ? [%]

Płeć	Niższe od PKiN	ok. 250 m	ok. 300 m i więcej
Kobiety	40,5%	33,4%	26,1%
Mężczyźni	17,3%	24,1%	58,6%

$p < 0,0001$
Współczynnik
V Craméra = 0,337
(umiarkowanie
niska zależność)

Dubaj
Burj Khalifa
(828 m)
fot. Katarzyna
Kamler

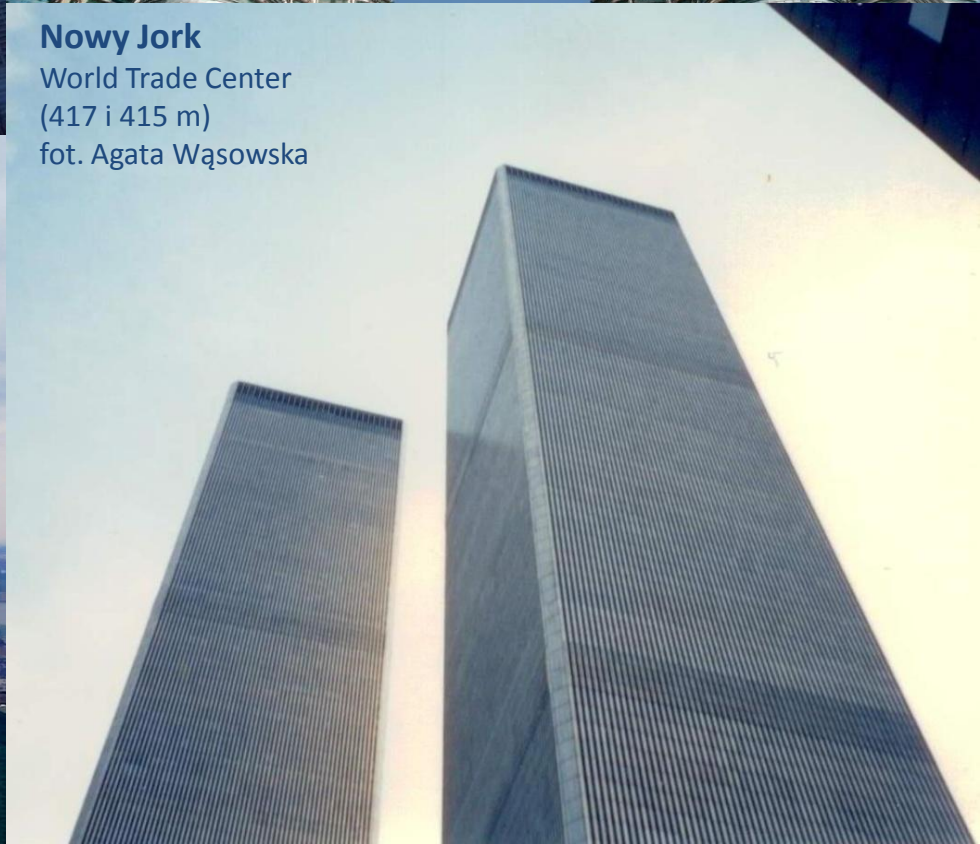
Nowy Jork
One WTC
(541 m)
fot. Klaudia
Pułka

Kuala Lumpur
Petronas Towers
(452 m)
fot. Maciej
Fiedoruk

Nowy Jork
Empire State Building
(381 m)
fot. Rafał Mianowski

Nowy Jork
World Trade Center
(417 i 415 m)
fot. Agata Wąsowska

Lp.	Miasto	Zmodyfikowany wskaźnik <i>skyline</i>	Miasto	Średnia wysokość drapaczy chmur	Miasto	Mediana wysokości drapaczy chmur
1	Moskwa	381,3	Madryt	153,6	Frankfurt nad Menem	145,0
2	Londyn	157,5	Frankfurt nad Menem	152,5	Warszawa	140,0
3	Frankfurt nad Menem	84,5	Warszawa	147,3	Courbevoie	136,5
4	Courbevoie	47,8	Mediolan	143,3	Mediolan	133,5
5	Warszawa	44,2	Courbevoie	143,1	Londyn	126,0
6	Kijów	39,6	Moskwa	140,3	Moskwa	122,0
7	Madryt	37,5	Londyn	138,1	Puteaux	122,0
8	Paryż	37,1	Wiedeń	135,4	Madryt	118,5
9	Benidorm	33,3	Puteaux	129,1	Jekaterynburg	115,0
10	Rotterdam	32,8	Jekaterynburg	127,6	Benidorm	114,5

$$S = \sum \left(\frac{h_1}{100} \right)^2$$

S – wskaźnik *skyline*

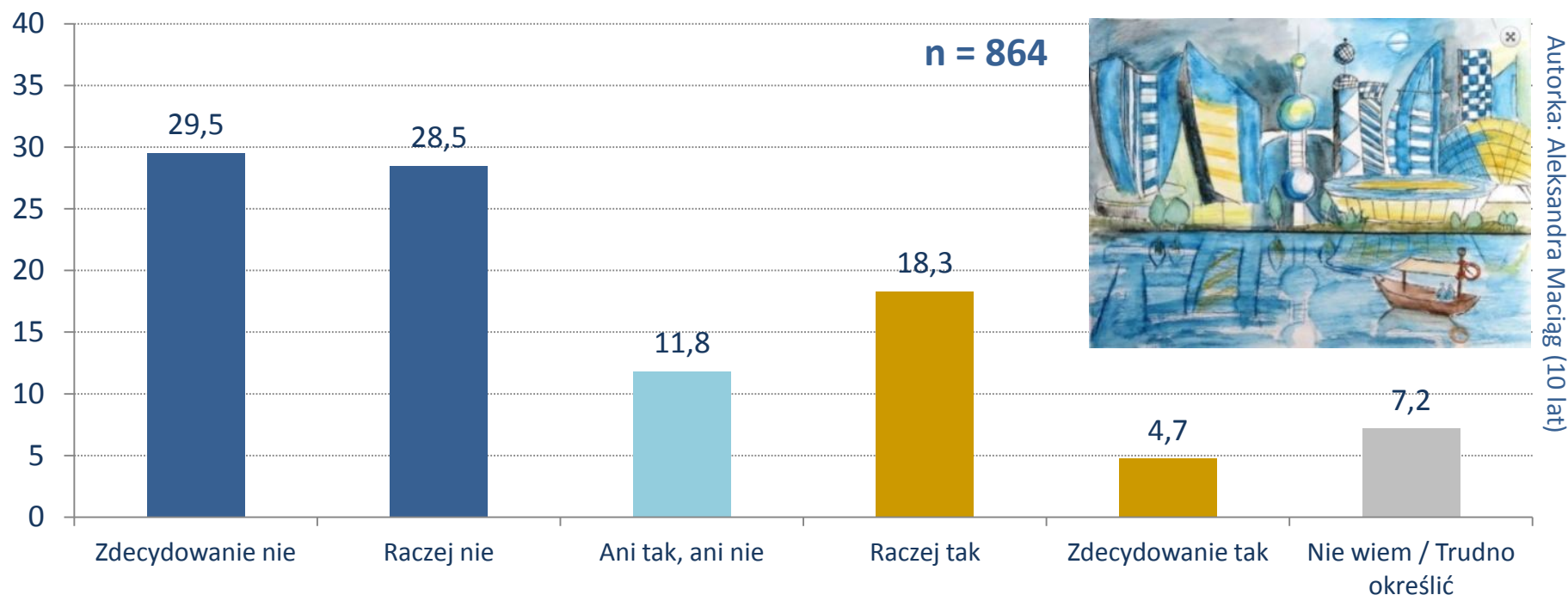
h_1 – wysokość pojedynczego budynku

Opracowanie własne na podstawie danych organizacji **EMPORIS**
wg stanu na grudzień 2019 r.

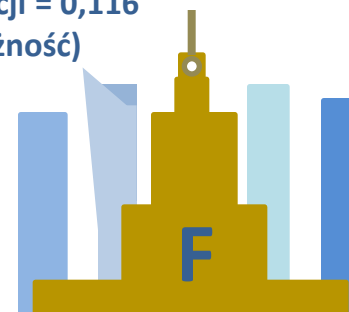
[...] grafika to jedna z prac biorących udział w konkursie plastycznym (organizowanym przez Urząd m.st. Warszawy) na rysunek przedstawiający Warszawę w 2030 roku.

Czy chciał(a)by Pan(i), aby Warszawa wyglądała tak za kilkanaście lat? [%]

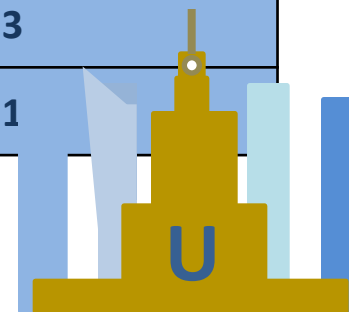
Stosunek do Warszawy	NEGATYWNY	ANI NEGATYWNY, ANI POZYTYWNY	POZYTYWNY
Pozytywny	60,3%	13,0%	26,7%
Średni	66,4%	12,9%	20,7%
Negatywny	82,6%	8,7%	8,7%

$p = 0,028$
Współczynnik kontyngencji = 0,116
(niska zależność)

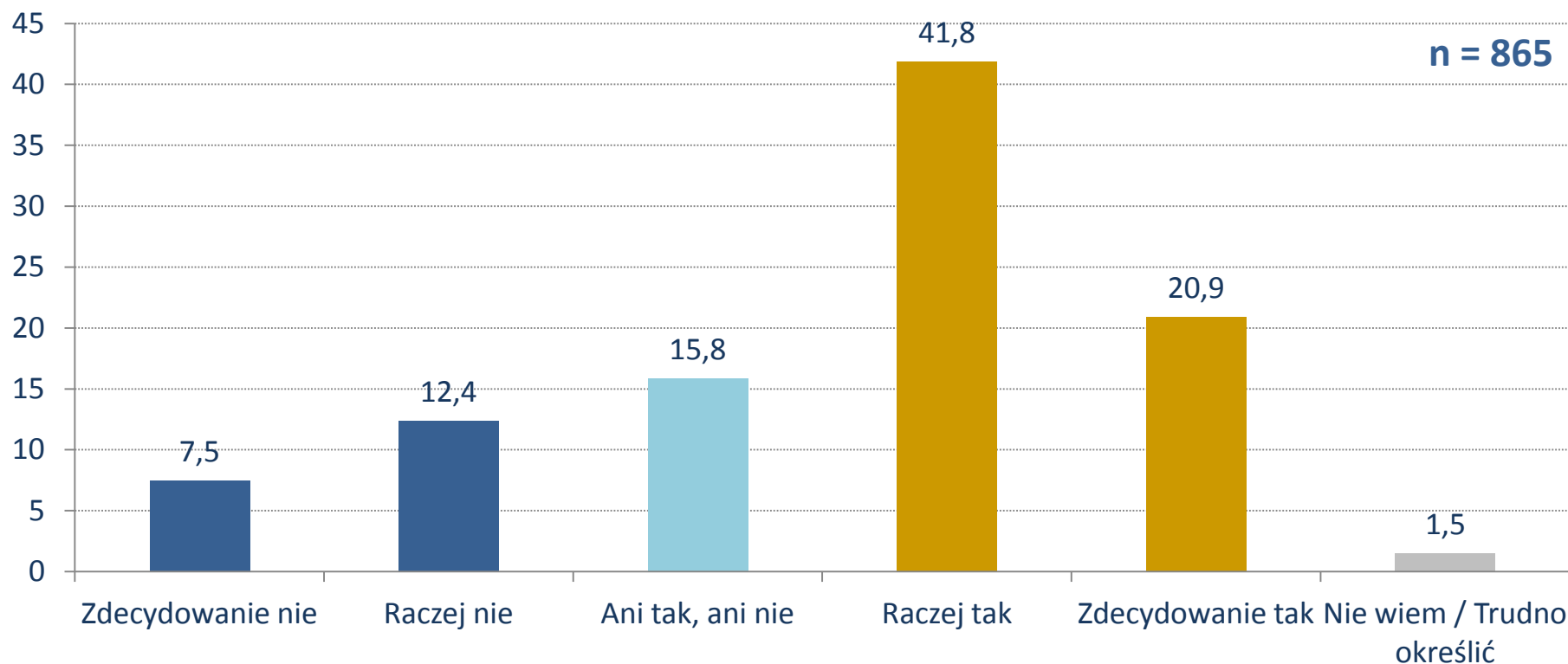
Co Pan(i) czuje patrząc na wieżowce w centrum Warszawy?	Udział respondentów [%]
Zainteresowanie	59
Podziw	40
Duma	21
Niesmak estetyczny	18
Radość	17
Obojętność	11
Irytacja	10
Przywiązanie emocjonalne	9
Smutek	5
Strach	5
Złość	3
Wstyd	1

n = 865

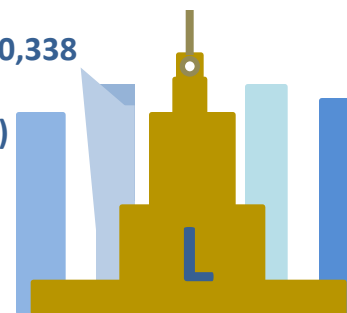

Czy ogólnie rzecz ujmując **lubi** Pan(i) warszawskie wieżowce? [%]

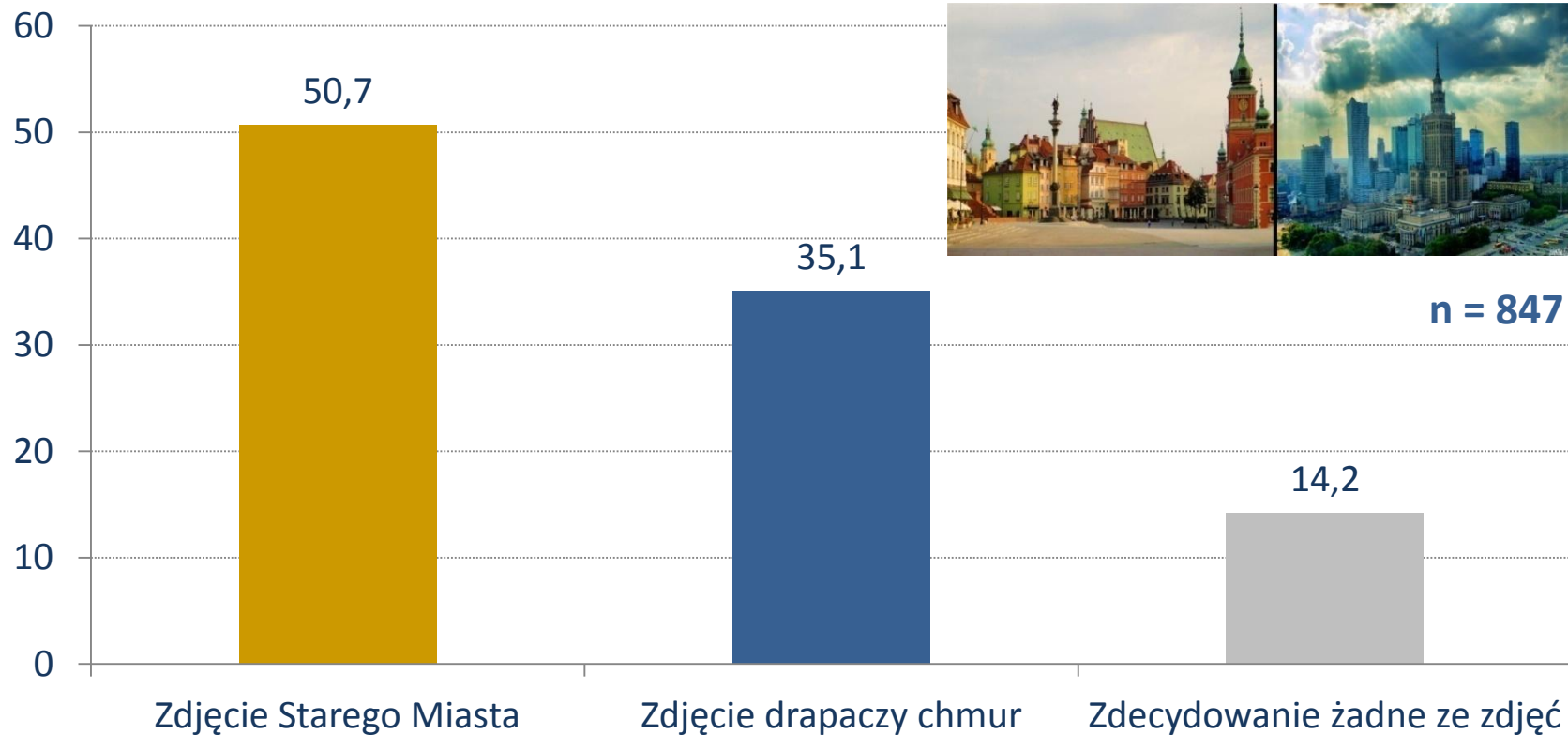
Stosunek do Warszawy	NEGATYWNY	ANI NEGATYWNY, ANI POZYTYWNY	POZYTYWNY
Pozytywny	14,0%	14,9%	71,2%
Średni	38,2%	24,4%	37,4%
Negatywny	61,2%	12,2%	26,5%

$p < 0,0001$
 Współczynnik kontyngencji = 0,338
 (umiarkowanie niska zależność)

Które ze zdjęć **bardziej** się Pani / Panu podoba? [%]

Proszę nie oceniać jakości zdjęć, tylko ich zawartość (tzn. obiekty, które przedstawiają)

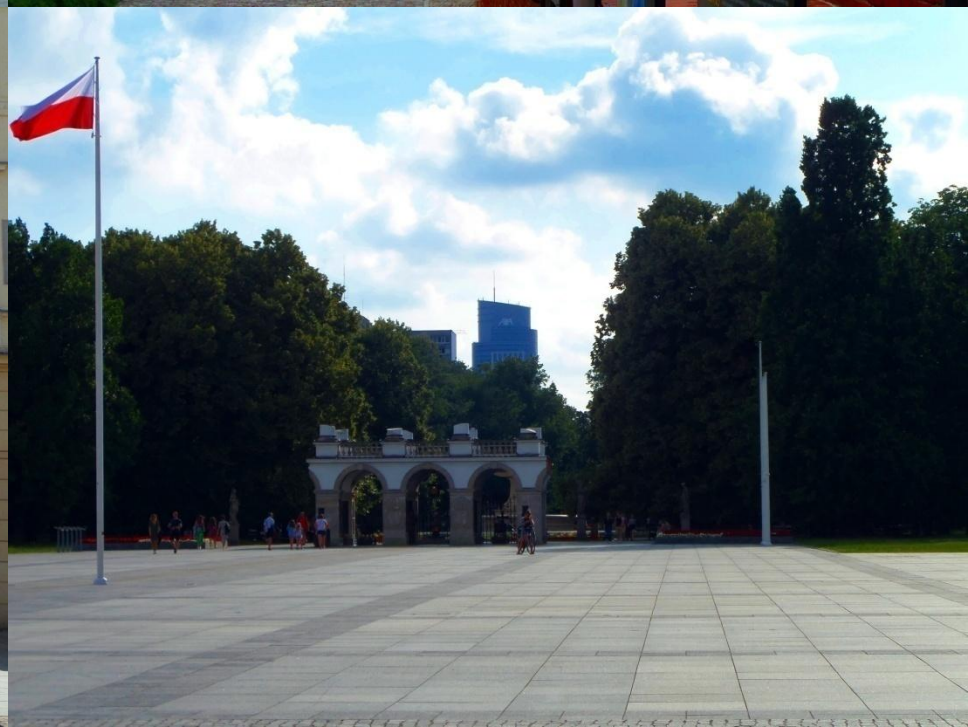
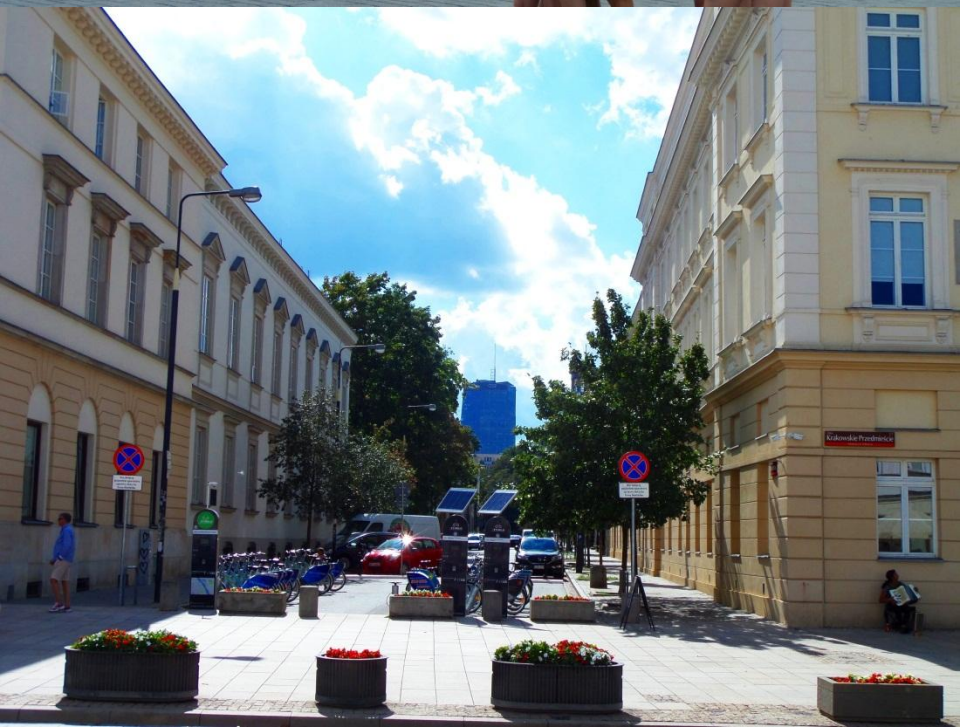
Długość zamieszkania w Warszawie	STARE MIASTO	DRAPACZE CHMUR
1-29 lat	49,8%	50,2%
30-49 lat	53,0%	47,0%
50 lat i więcej	74,8%	25,2%

Współczynnik
V Craméra = 0,205
(umiarkowanie
niska zależność)

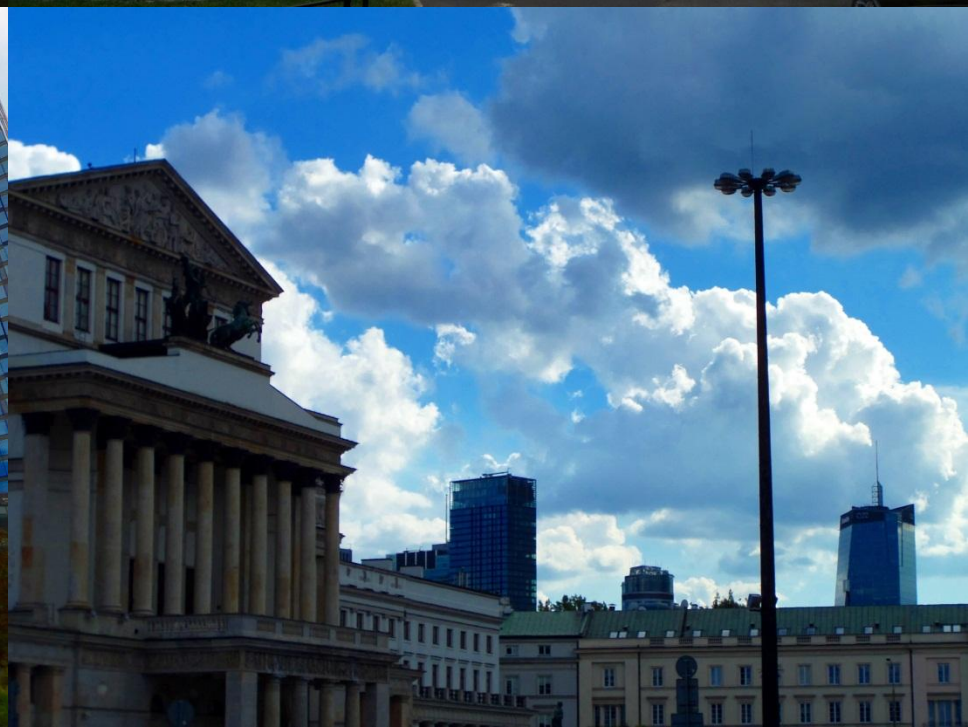

Wady wieżowców

Wady	Liczba wskazań	Udział respondentów
Problemy komunikacyjne	118	18,4%
Cień, zasłanianie światła	117	18,2%
Niskie walory estetyczne	90	14,0%
Niespójność architektoniczna z pozostałą zabudową	69	10,7%
Wiatr, przeciągi, zaburzenie klinów napowietrzających	58	9,0%
Zasłanianie widoków	58	9,0%
Chaos przestrzenny	52	8,1%
Dewastacja krajobrazu	52	8,1%
Przytłoczenie, przerażenie	50	7,8%
Zagęszczenie ludności	43	6,7%
Ryzyko niebezpieczeństwa	37	5,8%
Kontrast wysokościowy z pozostałą zabudową (dominacja)	29	4,5%
Przypadkowa lokalizacja	29	4,5%
Za mało zieleni	28	4,4%
Nieludzka skala	26	4,0%

Zalety wieżowców

Zalety	Liczba wskazań	Udział respondentów
Sposób na oszczędzanie przestrzeni	208	31,1%
Pojemność wynikająca z dużej kubatury	128	19,2%
Wykorzystanie terenu	93	13,9%
Koncentracja, zwartość	90	13,5%
Walory estetyczne	89	13,3%
Prestiż, wizytówka, rozpoznawalność	88	13,2%
Nowoczesność miasta	79	11,8%
Powierzchnia użytkowa (w tym biurowa)	69	10,3%
Miejsca pracy	62	9,3%
Urozmaicenie krajobrazu	55	8,2%
Wielofunkcyjność, użyteczność	53	7,9%
Rozwój biznesu	50	7,5%

WNIOSKI

- forma drapacza chmur spotyka się z umiarkowanie wysoką akceptacją społeczną wśród użytkowników przestrzeni Warszawy
- wieżowce są dobrze ocenianymi miejscami pracy, ale nie uchodzą za potencjalnie dobre miejsca zamieszkania
- wieżowce zdecydowanie pozytywnie wpływają na fizjonomię Warszawy głównie z dalszej perspektywy
- wieżowce można uznać za obiekty wpisujące się w syndrom NIMBY
- jeden z najbardziej kontrowersyjnych drapaczy chmur uplasował się w czołówce najlepiej ocenianych pod względem estetycznym (PKiN)

WERYFIKACJA HIPOTEZ

H1 – sfalsyfikowana

użytkownicy przestrzeni Warszawy nie mają obojętnego stosunku do lokalizacji wieżowców w centrum Warszawy

H2 – potwierdzona

użytkownicy przestrzeni Warszawy mają pozytywny stosunek do funkcjonalności wieżowców w centrum Warszawy

H3 – potwierdzona

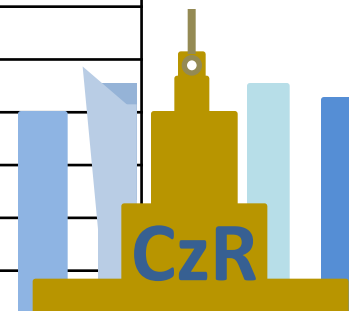
użytkownicy przestrzeni Warszawy mają negatywny stosunek do fizjonomii wieżowców w centrum Warszawy

H4 – sfalsyfikowana

częstotliwość kontaktu z wieżowcami nie wpływa na ich percepcję

Czynnik różnicujący opinie	Liczba wystąpień
Stosunek do Warszawy	84
Płeć	63
Wiek	60
Główne zajęcie	58
Długość zamieszkania w Warszawie (tylko mieszkańcy Warszawy)	53
Częstość śledzenia informacji nt. Warszawy	44
Rodzaj wykształcenia (tylko osoby z wykształceniem wyższym)	38
Wykonywany zawód (branża)	38
Częstość przebywania w centrum Warszawy	35
Sposób poruszania się po mieście – samochód	30
Relacja z Warszawą	30
Zabudowa mieszkaniowa	30
Poglądy na świat	29
Grupa województw	29
Sposób poruszania się po mieście – rower lub hulajnoga	28
Wielkość miejscowości	25
Grupa dzielnic Warszawy	21
Sposób poruszania się po mieście – pieszo	18
Piętro w pracy	15
Sposób poruszania się po mieście – metro	15
Sposób poruszania się po mieście – zbiorowy transport publiczny	11
Poziom wykształcenia	9
Strona Warszawy	9
Piętro zamieszkania	8
Częstość wizyt w Warszawie (tylko „turyści”)	6

WYBRANE REKOMENDACJE DLA ARCHITEKTÓW, URBANISTÓW, DEWELOPERÓW, PLANISTÓW, WŁADZ WARSZAWY

- budowanie kolejnych wieżowców głównie w celu porządkowania (uzupełniania) kompozycji urbanistycznej centrum Warszawy
- zachowanie odległości pomiędzy drapaczami chmur w kontekście przewietrzania miasta i powierzchni biologicznie czynnej
- zwiększenie wielofunkcyjności wieżowców, zwłaszcza w części parterowej
- zachowanie około 300-metrowego limitu wysokościowego

„Kiedy po przeciwległej w stosunku do
Ściany Wschodniej stronie Pałacu Kultury
wyrosną liczne wieżowce, **warszawiacy**
postrzegać będą swoje miasto inaczej.
Czy z zyskiem, czy ze stratą?
Czy będzie to jeszcze »skala ludzka«?”.

Czerwiński M., 1974, *Życie po miejsku*, PIW, Warszawa, s. 137

Wybrana literatura

Architektura (zabudowa wysokościowa)

- Al-Kodmany K., Ali M.M., 2013, *The future of the city: tall building and urban design*, WIT Press, Boston
- Koolhaas R., 2013, *Deliryczny Nowy Jork: retroaktywny manifest dla Manhattanu*, Karakter, Kraków
- Oleński W., *Postrzeganie krajobrazu miasta w warunkach wertykalizacji zabudowy*, maszynopis pracy doktorskiej, Politechnika Krakowska, Kraków
- Pawłowski A., Cała I., 2013, *Budynki wysokie*, Oficyna Wydawnicza Politechniki Warszawskiej, Warszawa
- Twardowski M., 2017, *Wieże mieszkalne*, Wydawnictwo Politechniki Krakowskiej, Kraków
- Zieliński J., 2015, *Złota 44 i inne warszawskie niebotyki*, EKBIN, Warszawa

Geografia miast, urbanistyka, socjologia

- Chmielewski J.M., 2010, *Teoria urbanistyki w projektowaniu i planowaniu miast*, Oficyna Wydawnicza Politechniki Warszawskiej, Warszawa
- Czerwiński M., 1974, *Życie po miejsku*, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa
- Le Corbusier, 2015, *Urbanistyka*, Centrum Architektury, Warszawa
- Maik W., 1997, *Podstawy geografii miast*, Uniwersytet Mikołaja Kopernika, Toruń
- Wejchert K., 1984, *Elementy kompozycji urbanistycznej*, Arkady, Warszawa

Percepcja przestrzeni/architektury

- Gehl J., 2014, *Miasta dla ludzi*, RAM, Kraków
- Satkiewicz-Parczewska A., 2001, *Kompozycja architektoniczna a jej percepcja*, Politechnika Szczecińska, Szczecin
- Libura H., 1990, *Percepcja przestrzeni miejskiej*, Uniwersytet Warszawski, Warszawa

Metodologia badań społecznych

- Babbie E., 2008, *Podstawy badań społecznych*, PWN, Warszawa
- Creswell J., 2013, *Projektowanie badań naukowych: metody jakościowe, ilościowe mieszane*, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków
- Zieliński M., 2011, *Wstęp do metod statystycznych w naukach społecznych. Podręcznik akademicki*, Uniwersytet Zielonogórski, Zielona Góra

Bartosz Barański

bbbaranski@gmail.com

**„[...] akceptacja ze strony nieprofesjonalnego odbiorcy
jest warunkiem koniecznym do zaistnienia architektury, godnej tego słowa”**